

ЦАРИНСКА УНИЈА

I. ИНФОРМАТИЧКИ СИСТЕМИ	2
II. ЦАРИНА	8

I. ИНФОРМАТИЧКИ СИСТЕМИ

1. Ве молиме да ја опишете сегашната состојба на компјутеризираност на административните ИТ системи, особено во следниве области:

- а) Контрола на царинскиот увоз/транзит/извоз/контрола на складирање, со или без електронска поврзаност со трговците (оваа точка се однесува на начинот на кој трговците доставуваат царински декларации и на начинот на кој тие се контролирани од царинските власти, пр. анализа на ризик);**
- б) Собирање на статистички податоци за увоз/извоз;**
- в) Електронска тарифа достапна на трговците и царинските службеници;**
- г) Компјутеризиран сметководствен систем за царини и даноци.**

Царинска управа на Република Македонија е државен извршен орган во рамки на Министерство за Финансии и негова функција е да ги обезбеди сите потребни мерки и процедури за униформно функционирање на царинскиот систем, со цел да се спроведе фискална, заштитна и контролна политика на работење.

Царинска управа на Република Македонија е поделена во пет региони (Царинарници) и има вкупно 43 царински локации (испостави и одсеци) од кои моментално 36 се поврзани, а во скоро време се планира поврзување на уште 5 царински локации во Македонскиот Царински Информационен Систем (МакЦИС). МакЦИС е систем во кој се интегрирани сите компјутеризирани царински локации кои имаат LAN и имаат пристап до локален или оддалечен сервер на кој е поставена Asysuda - сервер апликација (конфигурирана за одредена царинска испостава). Сите царински локации приклучени на МакЦИС се поврзани во WAN на Царинска управа на Република Македонија која е обезбедена од два провајдери. Преку WAN-от се разменуваат податоци помеѓу сите царински локации и помеѓу серверите на царинските испостави и централниот сервер, кој служи за статистичка обработка како и за понатамошна подготовка на статистички податоци. Започнат е процес на намалување на бројот на серверите во царинските локации, т.е. некои помали испостави се поврзани на еден сервер преку WAN. Во овој момент не е можно комплетно централизирање воглавно поради недоволно добар квалитет на комуникациска врска која ја нудат двата провајдери како и недостиг на backup пристап. Корисниците (царинските службеници и декларантите) пристапуваат до Asysuda - сервер апликација преку PC-а на кои се наоѓа Asysuda - клиент апликација. Локално до сервер се пристапува преку два физички одвоени LAN-а, еден за декларантите, друг за царинските службеници. Покрај ова, декларантите пристапуваат во Макцис преку сервис за пристап. Во царинските локации е овозможен пристап до Internet од централна локација преку единствен линк кој е заштитен со Firewall.

Телекомуникациската мрежа (WAN) се состои од два дела, Frame Relay кој ги поврзува граничните царински локации и IP/VPN (Internet Protocol/Virtual Private Network) преку MPLS (Multiprotocol Label Switching) кој ги поврзува внатрешните царински локации. Двата WAN-а се дизајнирани и имаат star топологија, со централна локација во зградата на Царинска управа на Република Македонија во Скопје. Во тек е обезбедување на системска поддршка (backup). Комуникациската мрежа на Царинска управа на Република Македонија користи современи мрежни уреди кои овозможуваат поддршка на голем број преносни технологии и интеграција на мултимедијални сервиси. Базирана е на IP што резултира со поедноставување на администраторските функции и смалување на оптовареноста на самата мрежа. Во функционална смисла мрежата овозможува пристап до Internet/Intranet, e-mail услуги, пристап до податоци на централниот сервер и на секој од работните сервери.

Царинска управа на Република Македонија ја користи Asysuda++ апликацијата (верзија 1.17d) за царинско работење, која е компјутеризиран царински менаџмент систем развиен од УНКТАД. Системот ги содржи поголемиот дел од царинските транзитни постапки, обработува документи за ставање на стока на увид, царински декларации, процедури околу плаќањата и дава доверливи и навремени статистички податоци. Референтните податоци се интегрирани

во самиот систем: хармонизиран тарифен систем, декларанти, компании, валута и курсна листа, царински складишта и сите референтни листи кои се однесуваат на ЕЦД (Единствен царински документ). Ги има интегрирано интернационалните стандарди и кодови развиени од МОС, СЦО, СТО и ОН. Дава можности и е конфигуриран според потребите на македонското законодавство во делот во кој е потребно.

Системот ги има следните својства:

1. Царински операции: Ставање на стока на увид, царински декларации, процедури за привремен увоз/извоз, менаџмент на царинските службеници, функции на наплата, презентација на статистички податоци;
2. Менаџмент на ризик во делот на обработка на декларации: Комплетна проценка на ризик и модул за селективност до кој се достапни информациите од анализа на ризик;
3. Бизнис логика: 20% вградена логика, 80% надворешен царински user-friendly јазик за систем воден од прописи за давачки и параметри за селективност;
4. Заштита: User authentication, symmetrical encryption и
5. Historic data management (tariff, control tables).

Апликацијата за царинско работење – Asycuda ги содржи следните модули:

1. Модул за обработка на транзитни документи (T1 и TIR) – MODTRS;
2. Модул за обработка на ставање на стоки на увид – MODCAR;
3. Модул за обработка на царински декларации – MODCBR;
4. Модул за обработка на наплата на царински декларации – MODACC;
5. Модул за примена на методот на селективност – MODSEL;
6. Работни модули за поставување на референтни податоци, конфигурација на испостави, менаџмент на вработените од аспект на работа со Asycuda – MODSYSCF, MODCHQ, MODCHQCF и
7. Работни модули кои го покриваат настапот на подносителите пред царинските органи – MODBRK, MODTRB.

Како директни учесници во МакЦИС се и јавните претпријатија: Јавното претпријатие за аеродромски услуги, Македонски железници и Македонска Пошта. Овие учесници ги доставуваат во МакЦИС податоците за стоките кои се царинат и имаат можност да извршат увид во текот на царинската постапка за стоките со кои тие ракуваат или се гаранти. Освен ова, како корисници на податоците од МакЦИС во електронски формат се и Министерство за економија, Министерство за финансии, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Народна банка на Република Македонија, Државен завод за статистика, Управа за јавни приходи.

Покрај модулите на апликацијата за царинско работење, Царинската управа на Република Македонија користи и дополнителни апликации:

1. Апликација за квоти: дневно собирање на барања, распределба на количини, евиденција на количини, повластен третман;
2. Апликација за статистичка евиденција за обем на работа за стоков и патнички промет;
3. Евиденција на празни камиони на влез и излез во/од државата;
4. Апликација за Offline потврдување на транзит во одредишната царинска испостава;
5. Апликација за собирање на податоци од царинските испостави и внесување во базата на централен сервер;
6. Апликација за снимање на разговори и евиденција на интервенции во Дежурен Оперативен Центар;
7. Апликации во Одделение за наплата кои ги извршуваат следните функции:
 - Обезбедување на референтни податоци (царински испостави, општини, поштенски броеви, царински обврзници (правни лица), гаранти (банки), банкарски гаранции и депозити, видови на давачки, договори со МакЦИС);

- Евиденција на прилив-одлив (прибирање на податоци од трезорска сметка за влезно излезни трансакции за сметките на Царинска управа (евидентна, депозитна и буџетска сметка));
 - Евиденција на царинските документи различни од документите на апликацијата за царинско работење (решенија за дополнителна наплата, решенија за поврат на давачки, реферати од царинска патничка декларација, пресметки по гаранции, пресметки по депозити, фактури по договори од МакЦИС);
 - Поврзување на царинските документи и соодветните приливи/одливи (ЕЦД со соодветно плаќање, решенија за поврат на давачки со соодветно плаќање, реферати од царинска патничка декларација со соодветно плаќање, пресметки по гаранции со соодветно плаќање, трансфер на средства од депозитна на евидентна сметка, поврат на депозити, евиденција на плаќања по фактури за користење на МакЦИС);
 - Обезбедување на интерактивност на гаранции, задолжувања, соодветни плаќања и царинските документи (менување на ниво на гаранција во зависност од задолжувањето по царинските документи и нивните соодветни плаќања);
 - Распоред на уплатени средства врз основа на поврзаност со царинските документи, нивна структура и соодветните плаќања (креирање на распоред на средства, поврзување со трезорскиот инфо-систем и враќање на информација за извршениот распоред и направениот поврат);
8. Апликација за обработка на водење на случаи во Одделение за Истраги;
 9. Апликација за обработка на податоци од Базата на податоци за разузнавање INTELL;
 10. Систем за електронско известување на раководство за разузнавачки и статистички податоци;
 11. Апликација за регистрирање на заплenuвања на наркотични средства, пари, акцизна стока, предмети од културно наследство и стоки според CITES. Царинска управа на Република Македонија е поврзана со CEN (Customs Enforcement Network) во СЦО;
 12. Апликација за мониторинг на системот за детекција на радиоактивно зрачење (гама и неутронско);
 13. Апликација за човечки ресурси (лични податоци, прераспределувања, завршени обуки, награди, казнувања);
 14. Апликација за царински возила;
 15. Апликација за пресметка на плати;
 16. Апликација за финансово работење во Царинска управа (прилив, распределба и одлив на финансиски средства);
 17. Апликација за трезорско работење (електронско плаќање на пристигнати фактури, евиденција на истите) и
 18. Апликација за евиденција на основни средства (имотен регистар).

а)

Контрола на царинскиот увоз/транзит/извоз/контрола на складирање, со или без електронска поврзаност со трговците (оваа точка се однесува на начинот на кој трговците доставуваат царински декларации и на начинот на кој тие се контролирани од царинските власти, пр. анализа на ризик). За спроведување на царинските постапки декларантите пред царинските органи поднесуваат документи на хартија. Паралелно со документите на хартија се поднесува електронска форма на документите.

Со Asycuda апликацијата за електронска обработка на царински документи формално и логички се контролираат следниве царински постапки:

- транзит
- складирање
- увоз/привремен увоз
- извоз/привремен извоз

Апликацијата за обработка на царински документи овозможува примена на одредбите од Царинскиот закон, Законот за царинска тарифа, Законот за ДДВ и Спогодбите за слободна трговија кои Република Македонија ги има потпишано со други држави.

Електронска обработка на транзит

При транзитот електронски се обработуваат податоци за сите видови на транспорт (авионски, железнички, друмски) во два типа на електронска форма на документите:

- транзитна декларација - T1, за управување со националниот транзит;
- ТИР карнет за управување со националниот дел од транзитот во меѓународниот транспорт.

Електронската форма на транзитната декларација – T1 ја пополнува и снима на сервер декларантот. Царинскиот службеник ја повикува електронската форма на екран, проверува дали податоците се согласуваат со податоците од документот на хартија [paper-based document], го регистрира, со што документот добива број на регистрација и статус регистриран. По пристигање на стоката во одредишната испостава, појдовната испостава добива (по пошта) информација (примерок од потврдениот документ) за завршување на транзитната операција, после што со посебна апликација транзитната декларација добива статус потврдена и раздолжена.

Електронската форма на ТИР документот ја пополнува царинскиот службеник, документот добива статус регистриран, а по добивање на информација (примерок од потврдениот документ од одредишната испостава, со посебна апликација, му се менува статусот во потврден и раздолжен.

Информација за селективен преглед на стока на граница се запишува во одредени рубрики од транзитните документи.

Електронска обработка на постапка за ставање стоки на увид

Декларантот, врз основа на податоците од транзитните документи при завршувањето на транзитната постапка во одредишната царинска испостава, пополнува посебна електронската форма на овој документ - манифест. Манифестот по потреба ја има улогата на елементарна декларација.

Доколку декларантот ја складира стоката во царински склад, декларантот покрај манифестот пополнува и електронска форма на ЕЦД-У7 документ. Веродостојноста на податоците од манифестот и електронската форма на ЕЦД-У7 документот ја проверува царинскиот службеник и го менува статусот од снимен во регистриран со единствен број на регистрација за таа испостава.

Манифестот има опција за консолидација и деконсолидација на стоки од повеќе увозници. Секој од товарните листи од манифестот се раздолжува со конечно царинење или со друга царинска постапка (пр.транзит). Раздолжувањето на товарните листи од манифестот е автоматско.

Електронска обработка на увоз/извоз

Декларантот ја пополнува и снима на сервер електронската форма на царинската декларација. Пресметувањето на царинските давачки, ДДВ и ослободувања од давачки се автоматизирани во самата апликација. Царинскиот службеник ја повикува електронската форма на царинската декларација преку единствен број за таа испостава и пробува да ја утврди. Царинската декларација добива единствен број на регистрација и истовремено се активира методот на селективност со кој се поставува на еден од трите канали за контрола: црвен (физички преглед), жолт (контрола на документи) и зелен (без контрола на стока и документи). Врз основа на национални критериуми и случајна селекција очекуван процент на селектирани декларации е: 20% црвен канал, 40% жолт канал, 40% зелен канал. После соодветната контрола, царинската декларација добива статус утврдена, со што се дава

конечната пресметка на давачки. Откако ќе се добие електронска верификација на плаќањето се врши потврдување на книжењето во царинската испостава.

Карактеристично за електронската обработка на извоз е тоа што постапката завршува со потврда на прием од излезната гранична испостава.

b)

Податоците од обработените декларации во Царинска управа на Република Македонија се собираат на два централни сервери. Се користат за подготвување на различни статистички побарувања за потребите во Царинската управа на Република Македонија.

Податоците од обработените декларации се доставуваат до Државниот завод за Статистика и Народната банка на РМ месечно (до 15-ти во месецот за претходниот месец).

Државниот завод за Статистика е овластен за јавно објавување и презентирање на податоците, додека обработките и статистиките направени во Царинската управа на Република Македонија служат само за интерна употреба.

c)

Царинската тарифа во електронски облик е достапна на сите заинтересирани корисници преку веб страницата на Царинската управа на Република Македонија. Во неа се содржани податоци за:

- Системот на имиња на стоката распореден по оддели и глави на Царинската тарифа;
- Системот на нумеричко означување на стоката (тарифни броеви и тарифни ознаки) во Царинската тарифа;
- Правилата за распоредување на стоката во тарифни броеви и тарифни подброеви, како и тарифни ставови на Царинската тарифа;
- Царинските давачки (по вредност или по единечна мерка ако е пропишана)и
- Задолжителните единечни мерки за сите тарифни ознаки;

Апликацијата за обработка на царински документи овозможува користење на Царинска тарифа во повеќе колони согласно Законот за Царинската тарифа ("Службен весник на РМ" број 23/03 и 69/04), Одлуката за усогласување и менување на царинската тарифа за 2005 година ("Службен весник на РМ" број 86/04) како и преференцијалните царински стапки согласно договорите за слободна трговија кои ги има потпишано Република Македонија.

d)

Сметководството и наплатата на царинските долгови се води на централно ниво во Царинската управа. Откако пресметката на давачките за поодделната царинска постапка ќе станат конечни и таа постапка добие своја идентификација автоматски се евидентира во сметководството на Царинската управа.

Евидентираниот царински долг аналитички се води по царински обврзници и субаналитички по видови на давачки и организациони единици каде тој е настанат.

Секојдневно од трезорскиот систем се добива конечна информација за плаќања направени од претходниот ден. Во тековниот ден се добиваат привремени податоци за направените уплати што се однесуваат за постапки што почнале а сеуште не се завршени.

Според веќе направената идентификација на пресметаниот царински долг, при плаќањето на царинскиот долг, се врши негово автоматско затварање. Во случај, поради грешки во информациите системи на учесниците во платниот систем, да не може автоматски да се

затворот царинските постапки со нивните соодветни плаќања, овие постапки се затвараат мануелно. Такви грешки се во рангот на 1-2%.

На секои три месеци се врши дополнителна контрола дали рокот на плаќањата бил во законски рамки. Ако се утврди доцнење во плаќањата се иницира отварање на постапка за наплата на камата за ненавремено плаќање на царинскиот долг.

Врз основа на така поврзани царински постапки и нивните соодветни плаќања секојдневно се врши распоред кон буџетските сметки според структурата на давачките што ги носат самите постапки.

Еднаш во месецот до Управата за јавни приходи по електронски пат се доставуваат податоци за пресметан и наплатен ДДВ во увозни постапки за секој царински односно даночен обврзник.

2. Ве молиме да доставите информации за плановите за идна компјутеризација на гореспоменатите области.

Плановите за иден развој воглавно се однесуваат на:

- Поврзување на 5 царински локации во МакЦИС – рок крај на 2005 година;
- Намалување на број на сервери по царински локации, поврзување на повеќе локации на еден сервер – во текот на 2005 година;
- Поставување на нова централизирана ВЕБ-ориентирана апликација за царинско работење – AsycudaWorld – јуни 2005 година;
- Интегрирање на нов централизиран систем со нова платформа и нова база, миграција на податоците – крај на 2005 година;
- Воведување и имплементација на јавен клуч, дигитален потпис и комплетно автоматизирана електронска размена на документи – крај на 2007 година;
- Модернизација и обновување на компјутерите и компјутерската опрема – во тек на 2005 година;
- Изработка на нова – Intranet верзија на апликацијата за квоти – крај на 2005 година;
- Апликација за царинска лабораторија и внес на податоци за земени мостри – јуни 2005 година;
- Нова апликација за менаџмент на човечки ресурси – крај на 2006 година;
- Апликација за контрола и евиденција на јавни набавки – крај на 2006 година;
- Подготовки за поставување и имплементација на CCN/CSI (Common Communication Network/Common System Interface) – крај на 2007 година;
- Технички подготовки за инсталација и интегрирање на MCC (Minimal Common Core) – крај на 2007 година и
- Размена на транзитни пораки со соседните држави – крај на 2007 година.

II. ЦАРИНА

1. Ве молиме да доставите копија од вашата царинска тарифа (доколку е можно заедно со превод на еден од службените јазици на Заедницата) и да наведете дали таа е целосно заснована врз Комбинираната номенклатура на ЕУ (Анекс I од Регулатива на Советот 2568/87)

Врз основа на член 4 и 5 од Законот за царинска тарифа ("Службен весник на РМ" бр. 23/03 и 69/04), Види 25_Анекс_01, Владата на Република Македонија, најдоцна до 30 ноември во тековната година, ја донесува царинската тарифа за наредната година. Царинската тарифа на Република Македонија која се применува во 2005 година е објавена во Одлуката за усогласување и менување на Царинската тарифа за 2005 година ("Службен весник на РМ" бр. 86/04), Види 25_Анекс_02.

Царинските давачки кои се објавуваат во Царинската тарифа се усогласуваат согласно превземените обврски кои произлегуваат од Протоколот за пристапување на Република Македонија во Светската трговска организација (Закон за ратификација на Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската Трговска Организација ("Службен весник на РМ" бр. 7/03)).

Номенклатурата на Царинската тарифа секоја година се усогласува со Комбинираната номенклатура (КН) на стоки на Европските заедници. Ова усогласување произлегува од одредбите на член 15 став 2 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација помеѓу Република Македонија и Европските заедници и нивните земји-членки (ССА) ("Службен весник на РМ" бр. 28/01) каде е предвидено дека во меѓусебната трговија меѓу двете страни за распоредување на стоките се применува Комбинираната номенклатура на стоки.

Царинската тарифа на Република Македонија е во потполност базирана на КН. Превземена е во потполност поделбата на тарифните ознаки, како и сите дополнителни забелешки освен оние кои го регулираат прашањето на пресметката на царината при увоз на стока во ЕЗ.

Националните подброеви се утврдени над нивото на осумцифрена тарифна ознака на Комбинираната номенклатура, на начин со кој од соодветниот подброј на КН е издвоена точно определена стока. Националните подброеви се означени со деветтата и десеттата цифра, од кои првите осум цифри го означуваат подбројот на КН.

2. Ве молиме да ја опишете структурата и нивото на царинската стапка (види исто така поглавје 26 за заедничка трговска политика).

Во третата колона од Царинската тарифа на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр. 86/04) со име "царинска стапка" наведени се основните стапки на царина кои се применуваат при увоз на стока во Република Македонија.

Основните стапки на царина претставуваат МФН стапки односно стапки според клаузулата на најповластена нација кои, согласно член 2 став 1 од Законот за царинска тарифа ("Службен весник на РМ" бр. 23/03 и 69/04), се применуваат за стока со потекло од земји членки на Светската Трговска Организација, земји со кои Република Македонија има склучено договори во кои е содржана клаузулата за најповластена нација или со земји кои оваа клаузула ја применуваат на стоката со потекло од Република Македонија.

При увозот на стока со непреференцијално потекло во Република Македонија, основните царински стапки (МФН царинските стапки) пропишани со Царинската тарифа, се применуваат за сите земји, бидејќи Владата на Република Македонија, согласно член 2 став 3 од Законот за царинска тарифа, нема определено земји спрема кои ќе се применуваат царинските стапки

зголемени за 70%, односно за оние тарифни ознаки за кои е пропишана царинска стапка "сл" ќе се применува царинска стапка од 30%.

Основните стапки на царина

Царинските стапки во Царинската тарифа се искажани на следниов начин:

- како процент кој се пресметува на царинската вредност на стоката тнр. "ad valorem" или царина по вредност. Кратенката "сл" запишана наместо стапката на царина означува "слободно од царина", односно нулта царинска стапка (0%) или
- како фиксен паричен износ по единица мерка на увозниот производ, тнр. специфична царина. Специфична царина е предвидена за одредени замјоделски-прехранбени производи.

На пример, царинската стапка за тарифната ознака 0406 30 10 00 изнесува 10+0,62 €/кг, мах 32, каде:

- "10" означува царина по вредност "ad valorem" (се пресметува 10% од царинската вредност на стоката);
- "0,62" означува специфична царина, односно царина по единечна мерка (се пресметува како производ од количината на стоката (нето тежина) изразена во кг. и фиксниот износ во евра на царината по единечна мерка) и
- "мах 32" е максимална царина која се пресметува по вредност "ad valorem" и претставува ограничување на царината. Доколу сумата од царината по вредност и специфичната царина е повисока од максималната царина, се применува максималната царина.

Покрај основните царински стапки предвидени со царинската тарифа, во Република Македонија, за увоз и извоз на стока, се наплаќа и надоместок за поддршка на надворешната трговија во износ од 0,1%, кој се пресметува на царинската вредност на стоката. Надоместокот за поддршка на надворешната трговија е пропишан со член 57-а, 57-б, 57-г од Законот за надворешно-трговско работење ("Службен весник на РМ" број 31/93, 41/93, 78/93, 59/96, 15/97, 13/98, 13/99, 50/99, 82/99, 4/01, 2/02, 45/02 и 31/03), а ќе се применува (наплаќа) до 31.12.2005 година. Исто така, примената на овој надоместок до 31.12.2005 година е договорена и со превземените обврски со пристапувањето кон Светската Трговска Организација.

Освен царинските стапки и надоместокот за поддршка на надворешната трговија, со Царинската тарифа на Република Македонија и со други прописи не се предвидени други царини или давачки со еднаков ефект, односно не постојат никакви дополнителни царини кои би се наплаќале при увоз на специфична стока.

Преференцијални царински стапки

За определена стока која потекнува од земји со кои Република Македонија има склучено договори за повластен трговски режим не се применуваат основните царински стапки (стапки според клаузулата за најповластена нација) од царинската тарифа, туку се применуваат преференцијални царински стапки. Преференцијалните царински стапки се утврдени со договорите за повластен трговски режим.

Преференцијалните царински стапки се применуваат само на стока со преференцијално потекло од поедини земји опфатени со договорите и кога се исполнети и другите услови од договорите. Преференцијалното потекло мора да биде докажано со изјава во фактура или со уверение за движење ЕУР.1.

Во прилог, по глави на Царинската тарифа, табеларно се прикажани податоци за структурата на увозот за 2003 година и за првите шест месеци од 2004 година, посебно за вкупниот увоз, а посебно за увозот по договорите за повластен трговски режим, и тоа за:

- вкупната вредност на стоката изразена во евра (EUR),
- вкупно пресметаните царински давачки (кои вклучуваат царина пресметана по вредност и специфична царина) изразени во евра (EUR), и
- просечна царина (како просечен процент: вкупно пресметани царински давачки /вкупна царинска вредност x 100%), Види 25_Анекс_03.

3. Ве молиме да доставите опис на вашиот царински систем за царински суспензии, царински квоти и царински плафони.

Суспензии

Царинските суспензии (повластен тарифен третман) се пропишани со член 24а од Царинскиот закон (“Службен весник на РМ” бр. 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/00, 109/00, 31/01, 4/02, 55/02 и 42/03). Согласно одредбите од овој член Владата на Република Македонија ги пропишува условите и критериумите под кои одредена стока може да се увезе во земјата без плаќање на увозни давачки или со намалени увозни давачки, на предлог на министерот за економија, а по претходно добиено мислење од министерот за финансии и министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Имено станува збор за стока која е наменета за непосредно производство на пример, увоз на суровини и репроматеријали за потребите на преработувачката индустрија. Врз основа на член 24а од Царинскиот закон, Владата на Република Македонија ги има донесено следниве одлуки:

- Одлука за условите и критериумите за давање повластен тарифен третман при увоз на суровини и репроматеријали за потребите на преработувачката индустрија (“Службен весник на РМ” бр. 59/03 и 65/03);
- Одлука за условите и критериумите за давање повластен тарифен третман при увоз на пченица за непосредно производство (“Службен весник на РМ” бр. 65/03, 4/04 и 8/04) и
- Одлука за условите и критериумите за давање повластен тарифен третман при увоз на добиточен јачмен и трици од пченка и од пченица (“Службен весник на РМ” бр. 10/04).

Врз основа на горенаведените одлуки, за пропишаната стока, заинтересираното лице поднесува барање до царинските органи, со давање на сите гаранции за правилно спроведување на целта за која стоката се увезува, како и правилно спроведување на царинската постапка. Издавањето на одобренија, односно распределбата на количината на стоката ја врши Царинската управа по принципот прв дојден, прв корисник и тоа на дневна основа (сите поднесени барања во текот на денот рамноправно конкурираат). Ако вкупната количина на стока од барањата поднесени во текот на денот ја надминува преостанатата количина, распределбата на количината на стоката се врши во сразмерни делови за секое поединечно барање во зависност од количината што била побарана.

Царински квоти

Царинските квоти кои се применуваат во Република Македонија се утврдени согласно Договорите за слободна трговија кои ги има склучено Република Македонија, Спогодбата за стабилизација и асоцијација помеѓу Република Македонија и Европските заедници и нивните земји-членки (ССА) и Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската Трговска Организација.

Листите на стоки за кои се предвидени квоти се објавуваат во Службен весник на Република Македонија. Нивната објава ја врши Министерството за економија согласно количините кои се предвидени со Договорите за слободна трговија, ССА и Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската трговска организација.

Постапката за распределба на царинските квоти е регулирана со Одлука за начинот и постапката при распределба на стоките во рамките на царинските квоти (“Службен весник на

РМ" бр. 29/03, 59/03,76/03 и 1/04). Според оваа одлука, постапката на распределба на количините на стоки се врши на два начина и тоа врз основа на:

- принципот на распределба "прв дојден, прв корисник", или;
- принципот на распределба по аукциски пат.

Според принципот на распределба "прв дојден, прв корисник", заинтересираното лице поднесува барање до царинските органи, со давање на сите гаранции за правилно спроведување на царинската постапка. Издавањето на одобренија, односно распределбата на количината на стоката ја врши Царинската управа по принципот прв дојден, прв корисник и тоа на дневна основа (сите поднесени барања во текот на денот рамноправно конкурираат). Ако вкупната количина на стока од барањата поднесени во текот на денот ја надминува преостанатата количина, распределбата на количината на стоката во рамките на царинската квота се врши во сразмерни делови за секое поединечно барање во зависност од количината што била побарана. На интернет страницата (www.customs.gov.mk) на Царинската управа секојдневно се објавуваат податоци за количината на стоки распределени по тарифни квоти, како и остатокот на нераспределена количина на стока во рамките на царинските квоти.

Според принципот на распределба по аукциски пат, по објавените листи на стоки во Службен весник на Република Македонија, Министерството за економија објавува јавен повик за прибирање на затворени писмени понуди. Понудите се разгледуваат од мешовита комисија составена од претставници на Министерството за економија, Министерството за финансии и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Царинската управа. По разгледување на доставените понуди, царинската квота ја добива оној субјект кој има доставено највисока понуда.

Тарифни плафони

Согласно позитивните законски прописи не се предвидени, ниту пак се применуваат тарифните плафони во Република Македонија. Со предложениот нов Царински закон и прописите за негово спроведување кои се очекува да започнат да се применуваат во текот на 2005 година се предлага усогласување со Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за негова имплементација со што ќе се воведе можноста за примена на тарифни плафони.

4. Ве молиме да наведете некои од потенцијалните тешкотии во трговијата со Заедницата.

Како голема потешкотија, која повеќе пати до сега ја нагласуваме, во трговијата со Европската унија како наш најголем трговски партнер, е невклученоста на Република Македонија во системот на паневропската кумулација на потекло. Одлуката за вклучување на Република Македонија во пан-европската кумулација на потеклото е донесена на Солунскиот самит, но сеуште не е спроведена. Во врска со правилата за потекло, Република Македонија веќе потврди дека ги исполнува општите технички предуслови бидејќи правилата за потекло кои се применуваат во договорите за слободна трговија се идентични со пан-европските правила за потекло. Вклучувањето на Република Македонија во системот на паневропската кумулација на потеклото ќе значи дополнителен поттик во зголемување на меѓусебната трговија со Европската унија, а особено значајно за Република Македонија е што со пристапот во системот на паневропската кумулација на потеклото ќе се зголеми привлечноста на нашата земја за поголем влез на странските директни инвестиции во стопанството, како од Европската унија, така и од другите земји, а со тоа и до побрз економски развој на Република Македонија.

5. Ве молиме да го опишете вашиот систем, доколку постои, за обезбедување на правилно распоредување на стоки во вашата тарифа. Исто така опишете ги вашите системи за задолжителна тарифна информација и задолжителна информација за потекло, доколку такви постојат.

Тарифното распоредување на стоките е регулирано со член 24 став (6) на Царинскиот закон ("Службен весник на РМ" бр. 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/00, 109/00, 31/01, 4/02, 55/02 и 42/03). Распоредувањето на стоките во номенклатурата на Царинската тарифа се врши врз основа на Основните правила за применување на Царинската номенклатура кои се објавени во Одлуката за усогласување и менување на Царинската тарифа за 2005 година ("Службен весник на РМ" бр. 86/04).

Според овие правила, распоредувањето на стоките се врши според наименувањата на тарифните броеви и според забелешките кон соодветните оддели или глави, или според Основните правила од 2 до 6, ако тие не се во спротивност со содржината на тарифните броеви или на забелешките кон одделите и главите.

За правилна примена на Хармонизираниот Систем, врз основа на кој е изготвена номенклатурата на Царинската тарифа на Република Македонија, се применува Коментарот на Хармонизираниот Систем на Светската Царинска Организација.

Задолжителната тарифна информација и задолжителната информација за потекло се дефинирани со член 17 на Царинскиот закон, кој главно е усогласен со член 12 од Регулацијата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата. Поединостите на постапката за добивање на Задолжителна тарифна информација и задолжителната информација за потекло, правата и обврските на имателот на информацијата, како и правното дејство на информациите се пропишани со Правилникот за начинот на издавање и употреба на задолжителни информации ("Службен весник на РМ" бр. 64/02), Види 25_Анекс_04.

Царинската управа на Република Македонија ги издава и двете задолжителни информации, со рок на важење од три години, на обрасци слични со оние обрасци пропишани со Регулацијата бр. 2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за имплементација на Регулацијата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата. Задолжителните информации можат да престанат да важат и пред истекот на рокот од три години, ако се исполнети условите пропишани со член 17 став 5 од Царинскиот закон.

Царинската управа досега нема издадено задолжителни информации за потекло, а издадените задолжителни тарифни информации се прикажани на интернет страницата на Царинската управа (www.custom.gov.mk).

Имателот на информацијата има право на жалба до Министерството за финансии, во рок од 8 дена од денот на приемот на информацијата.

6. Ве молиме да опишете кои видови царински постапки со економски ефект ги применува вашата земја, на пр. привремен увоз заради облагородување, привремен извоз заради облагородување, привремен увоз на стоки, преработка под царински надзор, царински складишта и слободни зони.

Царински постапки со економски ефект пропишани со Царинскиот закон ("Службен весник на РМ" бр. 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/00, 109/00, 31/01, 4/02, 55/02 и 42/03), Види 25_Анекс_05, се:

- царинско складирање;
- увоз на стока заради производство наменето за извоз;
- преработка под царински надзор;
- привремен увоз на стока и

- привремен извоз на стока заради облагородување.

Подетални одредби за царинските постапки со економски ефект се пропишани со Уредбата за утврдување на поблиските критериуми и начинот на спроведување на постапката со економски ефект (“Службен весник на РМ” бр. 20/00), Види 25_Анекс_06.

За работење со царински склад потребно е одобрение од директорот на Царинската управа. Одобрението се издава врз основа на писмено барање кое се поднесува до надлежната Царинарница со кое се докажува дека се исполнети условите пропишани со Царинскиот закон и подзаконските одредби.

За користење на постапките на увоз на стока заради производство наменето за извоз се користат системот на враќање на царини и системот на одложено плаќање. Барање вообичаено се поднесува заедно со царинската декларација за увоз на стока во царинската испостава која исто така е надлежна за давање одобрение. Барањата вообичаено се однесуваат на конкретната количина на стока која е договорена со странскиот испорачател на стоката. Примената на овие постапки е широко распространета.

Иако постои законска можност за користење на постапката на преработка под царински надзор оваа постапка во досегашната пракса не се применувала. Решение за одобрување на оваа постапка е предвидено да издава Царинската управа.

Постапката за привремен увоз на стока се применува со целосно или делумно ослободување. Во зависност од случаите предвидена е можност поднесувањето на царинска декларација да се смета како поднесување на барање за постапка на привремен увоз на стока, а прифаќањето на царинската декларација од царинската испостава да се смета за одобрување на оваа постапка.

Постапката на привремен извоз на стока заради облагородување се одобрува од страна на надлежната Царинарница врз основа на писмено барање кое се поднесува во предметната царинска испостава.

Кога е потребно, во зависност од предметната постапка со економски ефект, се поднесува соодветен инструмент за обезбедување на царинскиот долг кој би можел да настане. Доколку настане царински долг за стока за која е започната постапка со економски ефект, а со цел да се оневозможи бесправна финансиска добивка се пресметуваат компензаторни камати.

Постапките со економски ефект во најголема мерка се усогласени со пропишаните постапки во Заедницата. Постојат одредени разлики меѓу кои може да се издвојат следните: системот на одложено плаќање при увоз на стока заради производство наменето за извоз може да се користи единствено доколку стоката остане во сопственост на странскиот испраќач; одобрение за увоз на стока заради производство наменето за извоз се дава во секоја царинска испостава, при што одобрението се однесува за конкретно договорените количини, а не за поголем временски период.

Работењето на слободните економски зони во Република Македонија не е пропишано со Царинскиот закон туку со Законот за слободни економски зони (“Службен весник на РМ” бр. 56/99, 41/00 и 6/02). Работењето во слободна економска зона е под царински надзор. Царинската управа донесува решение со кое се потврдува дека условите за вршење на царински надзор се исполнети. Слободната економска зона почнува со работа по донесување на решение за работа од Дирекцијата за слободни економски зони и по добивање на решение од страна на Царинската управа со кое ќе се утврди дека се исполнети условите за водење на евиденциите за стоките што се внесуваат, изнесуваат и користат. Пристапот, влегувањето и излегувањето на физички лица, транспортни средства и стока во и од слободната економска зона е под царинска контрола и може да подлежи на царински преглед и проверки.

Со подготвениот нов нацрт Царински закон и прописите за негово спроведување кои се очекува да започнат да се применуваат во текот на 2005 година се предлага целосно

усогласување на постапките со економски ефект и постапките во слободните зони со постапките пропишани со Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за негова имплементација. Истотака во текот на 2005 година се предвидува реорганизација која ќе доведе до специјализирање на царинските органи кои се надлежни за давање на одобренија. Активностите за донесување на новите прописи и нивната имплементација се помогнати од меѓународните експерти од Мисијата за подршка на ЕУ КАФАО-МАК.

7. Ве молиме да го наведете бројот на слободни зони и детални информации за нивното работење како и за дадените економски олеснувања (царински и други олеснувања).

Во Република Македонија во моментот работи само слободната економска зона "Долина на никелот" - Кавадарци, на основачот "ФЕНИ ИНДУСТРИ" - Кавадарци чија дејност е производство на феро-никел. Основач на "ФЕНИ ИНДУСТРИ" - Кавадарци е компанијата СЦММ од Република Франција.

Владата на Република Македонија има дадено согласност за рабата и на Слободната економска зона "Бунарџик" - Скопје. Компанијата Глендор Естеитс Лимитид од Англија, како најповолен понудувач за основач на слободната економска зона, е во постапка на регистрација на трговско друштво согласно Законот за трговски друштва ("Службен весник на РМ" бр. 28/04). По регистрацијата се очекуваат инвестициони и инфраструктурни активности, како и исполнување на потребните предуслови за спроведување на царински надзор за да може да се даде одобрение за работа и на оваа слободна економска зона.

Работењето на слободните економски зони во Република Македонија не е пропишано со Царинскиот закон ("Службен весник на РМ" број 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/00, 109/00, 31/01, 4/02, 55/02 и 42/03), туку со Законот за слободни економски зони ("Службен весник на РМ" бр. 56/99, 41/00 и 6/02), Види 25_Анекс_07.

Работењето во слободна економска зона е под царински надзор. Царинската управа донесува решение со кое се потврдува дека условите за вршење на царински надзор се исполнети. Слободната економска зона почнува со работа по донесување на решение за работа од Дирекцијата за слободни економски зони и по добивање на решение од страна на Царинската управа со кое ќе се утврди дека се исполнети условите за водење на евиденциите за стоките што се внесуваат, изнесуваат и користат. Пристапот, влегувањето и излегувањето на физички лица, транспортни средства и стока во и од слободната економска зона е под царинска контрола и може да подлежи на царински преглед и проверки.

Со Законот за слободни економски зони се регулирани и царинските, даночните и другите погодности за слободните економски зони. Корисникот на слободната економска зона може да внесува во слободната економска зона стоки од странство и од друга територија на Република Македонија без царински и други давачки. Корисникот истотака е ослободен од плаќање на данок на додадена вредност на производите кои се внесуваат во слободната економска зона за производство на стоки наменети за извоз и за извршување на други одобрени дејности. Прометот на други производи во слободната зона исто така е ослободен од плаќање на данок на додадена вредност со исклучок на прометот наменет за крајна потрошувачка. Стоките подлежат на акциза кои се внесени во слободната зона се наоѓаат во постапка на непостоење на услови за настанување на акцизен долг бидејќи истите се под царински надзор. Корисникот на слободната зона може стоките од слободната зона да ги изнесе на друга територија на Република Македонија согласно прописите за извоз и увоз на стоки.

Како дополнителни олеснувања за работење во слободните економски зони се предвидени ослободување од плаќање на данок од добивка за период од десет години од отпочнувањето на дејноста во слободната економска зона и можност за намалување на даночната основица во случај на вложување во основни средства по истекот на овој период. Предвидени се и ослободување од плаќање на надоместоци, такси и други давачки во врска со користењето на

градежното земјиште и приклучување на водоводна, топловодна, гасоводна и електроенергетска мрежа, како и повластувања кои се однесуваат на потрошената електрична енергија.

Одредбите од Законот за слободни економски зони не се усогласувани со одредбите за слободни зони од Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12 октомври 1992 година за воспоставување на Царински закон на Заедницата. Со подготвениот нов нацрт Царински закон и прописите за негово спроведување се предлагаат усогласени одредби за слободни зони со одредбите од Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12 октомври 1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 2 јули 1993 година за негова имплементација.

8. Ве молиме да ги опишете преференцијалните и непреференцијалните правила за потекло што ги применува вашата земја согласно билатерални или мултилатерални спогодби или автономни аранжмани, и кои било други услови за доделување на преференцијален царински третман.

ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНИ ПРАВИЛА ЗА ПОТЕКЛО

Правила за преференцијално потекло врз основа на договори за слободна трговија

1. Законска основа

Правилата за преференцијално потекло на стоката се регулирани со Договорите за слободна трговија, односно со протоколите за дефиниција на поимот на производи со потекло кој е составен дел на договорите. На национално ниво, правилата за преференцијално потекло се регулирани со одредбите на член 27-в на Царинскиот закон (Службен весник на Република Македонија бр. 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/00, 109/01, 31/01, 4/02, 55/02 и 42/03), како и одредбите на член 16 до член 19 од Уредбата за критериумите за утврдување и начинот на докажување на потекло на стоката (Службен весник на Република Македонија број 26/00), Види 25_Анекс_08.

Република Македонија во моментот ги применува Договорите за слободна трговија со следниве земји: Европските заедници, Србија и Црна Гора, Хрватска, Бугарија, Турција, Украина, ЕФТА, Босна и Херцеговина, Албанија, Романија и Молдова. Со приемот на Словенија во Европските заедници престана да се применува Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Словенија.

Во табелата која следи даден е преглед на законската регулатива, како и датумот на примена на договорите за слободна трговија:

Србија и Црна Гора	Примена од 16.10.1996
Закон за ратификација на Спогодбата за трговија меѓу Владата на Република Македонија и Сојузната Влада на Сојузна Република Југославија	Службен весник на Република Македонија бр. 56/96
Хрватска	Примена од 30.10.1997
Договор за слободна трговија меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Хрватска	Службен весник на Република Македонија бр. 28/97, 51/02, 100/02
Бугарија	Примена од 01.01.2000
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Бугарија	Службен весник на Република Македонија бр. 83/99, 100/02
Турција	Примена од 01.09.2000
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Турција	Службен весник на Република Македонија бр. 83/99
Европска Заедница	Примена од 01.06.2001
Спогодба за стабилизација и асоцијација помеѓу Република Македонија и	Службен весник на Република Македонија бр.

Европските Заедници и нивните земји-членки	28/01
Украина	Примена од 10.09.2001
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и Украина	Службен весник на Република Македонија бр. 53/01
ЕФТА	Примена од 01.05.2002
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и ЕФТА државите	Службен весник на Република Македонија бр. 89/01, 62/03
Албанија	Примена од 15.07.2002
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Албанија	Службен весник на Република Македонија бр. 47/02
Босна и Херцеговина	Примена од 01.07.2002
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и Босна и Херцеговина	Службен весник на Република Македонија бр. 45/02
Романија	Примена од 01.01.2004
Договор за слободна трговија меѓу Република Македонија и Романија	Службен весник на Република Македонија бр. 52/03
Молдова	Примена од 01.01.2005
Договор за слободна трговија меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Молдова	Службен весник на Република Македонија бр. 77/04

2. Опис на преференцијалните правила за потекло

Како што е претходно наведено Република Македонија применува Договори за слободна трговија само со европски земји и во сите нив се применети во основа Европските преференцијални правила, со кои се дефинирани единствени принципи за стекнување на преференцијално потекло. Ограничувачки факт е дека Република Македонија не е вклучена во Паневропскиот систем на кумулација на потеклото.

Како основни правила за стекнување на македонско потекло на стоката се користат правилата кои се однесуваат за:

- целосно добиени производи,
- доволна обработка или преработка и
- кумулација на потеклото

Целосно добиени производи

Поимот "целосно добиен производ" ги опфаќа сите природни ресурси: животни, растенија или минерали кои можат да се пронајдат над или испод земјата или територијалното море или во воздушниот простор во државата. Потеклото е определено со местото каде производот е добиен.

Доволна обработка или преработка

За секој производ, распореден со примена на хармонизираниот систем до ниво на четвороцифрена ознака, утврдена е обработка или преработка што е потребна да биде извршена на материјалите без потекло, за да добиениот производ се стекне со статус на производ со потекло. Потребната обработка или преработка е наведена во посебен анекс на Протоколот за потекло на стоката. Правилата од Листата на преработка или обработка се поделени во неколку групи на правила, а тоа се:

- Тарифно правило - Повеќето од правилата определуваат дека е доволна онаа обработка или преработка кај која финалниот (дибиениот) производ се распоредува во четвोरцифрен тарифен број кој е различен од тарифниот број во кој се распоредува употребениот материјал без потекло. Ова е тнр. правило на промена на тарифниот број.
- Процентуално правило - Со процентуалното правило се определува процентуалната вредност на материјалите без потекло кои можат да се употребат, а се однесува на цената на производот франко фабрика и вредноста на употребените материјали.
- Производствено правило - Производственото правило условува стекнување на статус на стока со потекло со спроведување на точно определен процес на производство, производство од точно определен материјал или употреба на материјали на определен степен на производство.

Кумулација на потеклото

Од причина што Република Македонија не е вклучена во Паневропскиот систем на кумулација на потеклото, во сите Договори се применува само билатералната кумулација на потекло. Според ова правило, материјалите со потекло од една договорна страна кои се увезуваат во друга договорна страна и влегуваат во составот на новодобиениот производ се сметаат како материјали со потекло. Таквите материјали не е потребно да бидат доволно обработени или преработени, под услов обработката или преработката која е извршена на нив да биде поголема од операциите определени како недоволен степен на обработка или преработка.

Правила за преференцијално потекло врз основа на Општиот систем на преференции (ОСП)

Република Македонија во моментот нема дадено ниту на една земја повластен царински третман врз основа на Општиот систем на преференции.

Кон одредени земји кои на Република Македонија и имаат дадено одредени повластувања во рамките на Општиот систем на преференции, при издавање на доказот за потекло (уверение за потекло, образец "Форма А") Република Македонија ги применува преференцијалните правила за потекло во согласност со прописите на земјите кои применуваат вакво повластување.

Образецот "Форма А" со кој се докажува македонското потекло на стоката го издава Стопанската комора на Македонија, врз основа на член 18 од Уредбата за критериумите за утврдување и начинот на докажување на потекло на стоката (Службен весник на Република Македонија бр. 26/00).

Правила за преференцијално потекло врз основа на автономни аранжмани

Република Македонија во моментот нема пропишано ниту пак применува автономни аранжмани.

Со предложениот нов Царински закон и прописите за негово спроведување кои се очекува да започнат да се применуваат во текот на 2005 година се предлага усогласување со Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за негова имплементација со што ќе се пропишат преференцијални правила за потекло кои ќе се однесуваат за примена на преференцијалните тарифни мерки усвоени еднострано од Република Македонија за одредени земји, група на земји или територии.

НЕПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНИ ПРАВИЛА ЗА ПОТЕКЛО

Правилата за непреференцијално потекло на стоката се определени со член 25 до 27-б на Царинскиот закон, како и одредбите на член 3 до член 15 од Уредбата за критериумите за

утврдување и начинот на докажување на потекло на стоката (Службен весник на Република Македонија бр. 26/00).

Уверението за македонско потекло на стоката го издава Стопанската комора на Македонија (член 13 од Уредбата) ако се исполнети условите за добивање на македонско потекло согласно член 26 до 27-а на Царинскиот закон и член 5 до 7 од Уредбата.

Основни правила за стекнување на непреференцијално потекло се: целосно добиена или произведена стока и правилото на последна суштинска преработка или обработка.

9. Ве молиме да опишете на кој начин се осигурувате дека уверенијата за движење EUR.1 се издаваат согласно прописите од Протоколот 4 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација.

Спогодбата за стабилизација и асоцијација помеѓу Република Македонија и Европските заедници и нивните земји-членки (ССА) е објавена во Службен весник на РМ бр. 28/01. За оперативна примена на одредбите од ССА, а посебно Протоколот 4, Директорот на Царинската управа на Република Македонија има донесено оперативни инструкции дадени во прилог на одговорот, Види 25_Анекс_09 и 25_Анекс_10. Оперативните инструкции како и ССА се објавуваат на интернет страницата на Царинската управа (www.customs.gov.mk). Исто така се изготвени и прирачници кои се достапни на царинските службеници и економските оператори. За правилна имплементација на ССА извршени се повеќе обуки на царинските службеници од страна на домашни и странски експерти.

Уверението за движење ЕУР.1 кое се однесува за стоки што се извезуваат од Република Македонија го издава царинската испостава кај која се спроведува постапката на извозно царинење, врз основа на претходно поднесено барање и изјава дека стоките се од македонско потекло согласно прописите од Протокол 4 од ССА. Ако се користи билатерална кумулација на потеклото, кон барањето за издавање на уверение за движење ЕУР.1 задолжително е приложување на доказ за потекло дека употребените материјали потекнуваат од земја членка на Европската Заедница. Исто така, ако тоа го бара царинската испостава, извозникот ги доставува и сите други потребни документи со кои се докажува дека стоките ги задоволуваат условите за стекнување на македонско преференцијално потекло.

Проверка на точноста на податоците од издадените уверенија за движење ЕУР.1 се спроведува преку Царинската управа на Република Македонија и тоа преку посебна обучена Служба за потекло. Царинската управа ги координира активностите на проверките во кои се вклучени царинските испостави, а понекогаш и Секторот за истраги и по потреба учествува во истите. Проверките се вршат на барање на странските царински служби или врз основа на претходно анализирани статистички податоци на производствените капацитети во Република Македонија. Проверките се вршат кај извозниците, производителите или кај други засегнати лица, со увид во финансиската и друга документација како и во производството на стоките.

Евиденцијата на барањата за проверка на доказите за потекло како и резултатите од извршените проверки на доказите за потекло се спроведува централизирано и тоа од страна на Царинската управа. Во Царинската управа, се анализираат податоци од проверките и се известуваат царинарниците за резултатите од проверките. Исто така, комуникацијата со странските царински органи, во однос на проверката на доказите за потекло ја врши Царинската управа.

Со цел да се избегне можноста за злоупотреби, продажбата на обрасците на уверенијата за движење ЕУР.1 ја врши Царинската управа. На лицата кои купиле вакви обрасци им е наметната обврска да водат евиденција за употребените обрасци, односно до 31 јануари од тековната година поднесуваат извештај за употребените обрасци во претходната година, како и извештај за неупотребените обрасци кои ќе се употребуваат во тековната година. Исто така, лицата кои купиле обрасци на ЕУР.1 се должни на Царинската управа да ги предадат сите неупотребени обрасци кои станале неупотребливи поради погрешно пополнување,

оштетување, итн. Во Царинската управа е воспоставен систем на евиденција на продажбите, односно евиденција по сериски броеви на обрасците за движење ЕУР.1 продадени на одредени лица.

10. Ве молиме да опишете кои видови царински транзитни аранжмани се користат (национални или меѓународни). Обезбедете детален опис на основите на постапката за транзит.

Транзитната постапка со националните прописи е регулирана со Царинскиот закон (“Службен весник на РМ” бр. 21/98; 26/98; 63/98; 86/99; 25/00; 109/00; 31/01; 4/02; 55/02 и 42/03), Види 25_Анекс_05. Стоката во транзитна постапка се наоѓа под царински надзор кој подетално е регулиран со Уредбата за посебностите на царинскиот надзор во врска со видот на транспортот (“Службен весник на РМ” бр. 20/00).

За спроведување на транзитна постапка во Република Македонија се употребува Единствен царински документ (ЕЦД) за транзит како национален документ. Декларантот е должен, на појдовниот царински орган при започнување на транзитната постапка да му достави инструмент за обезбедување на плаќањето царина во случај на настанување на царински долг. Обезбедување не се бара за транзитирање на стоки во железнички, поштенски, воздушен и воден сообраќај, како и за пренесување на стоки низ цевоводи и по проводници на електрична енергија.

Врз основа на одредбите од меѓународните договори за транзитна постапка во Република Македонија може да се користи ТИР карнет и АТА карнет.

Како мерки на царински надзор во врска со стоката која е во транзит низ царинското подрачје на Република Македонија најчесто се применуваат ставање на царинска пломба и пропишување на рок за ставање на увид кај одредишниот царински орган. Транзитната постапка завршува кога стоката, заедно со соодветната транзитна царинска декларација е ставена на увид во одредишниот царински орган. Одредишниот царински орган враќа до појдовниот царински орган примерок од заверениот документ со кој го потврдува завршувањето на транзитната постапка. По приемот на овој документ појдовниот царински орган може да ја раздолжи транзитната царинска постапка. Во случаите кога појдовната царинска испостава во рок од седум дена нема да ги добие заверените документи со кои се потврдува завршувањето на транзитната постапка таа започнува со дејствија за утврдување дали постапката била завршена и дали настанал царински долг.

Со постоечката регулатива не се предвидени поедноставени постапки за спроведување на транзитната постапка.

Со подготвениот нов нацрт Царински закон и прописите за негово спроведување кои се очекува да започнат да се применуваат во текот на 2005 година се предлага целосно усогласување на транзитната постапка со постапката за надворешен транзит пропишана со Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за негова имплементација. При тоа се предвидува и прифаќање за транзитна постапка на образецот 302 кој произлегува од Договорот меѓу страните во Северноатланскиот Договор за статусот на нивните сили, потпишан во Лондон на 19.06.1951. Со новата регулатива се предвидуваат и определени поедноставени постапки за спроведување на транзитната постапка. Активностите за донесување на новите прописи се помогнати од меѓународните експерти од Мисијата за поддршка на ЕУ КАФАО-МАК.

11. Ве молиме да опишете кој начин на утврдување на царинска вредност се користи (пр. со повикување кон СТО).

Царинската вредност на стоката се утврдува врз основа на член 28 до 39 од Царинскиот закон (“Службен весник на РМ” бр. 21/98; 26/98; 63/98; 86/99; 25/00; 109/00; 31/01; 4/02; 55/02 и 42/03)

и со Уредбата за примена на одредбите од царинскиот закон за вредноста на стоката за царински потреби ("Службен весник на РМ" бр. 60/02), Види 25_Анекс_11.

Одредбите од Царинскиот закон и од Уредбата целосно се усогласени со СТО Спогодба за царинска вредност.

Во Царинскиот закон се вклучени членовите од 1-17 од СТО Спогодба за царинска вредност (во понатамошниот текст Спогодба), како и одлуките 3.1, 4.1 и 6.1 на Комитетот за царинска вредност.

Со членовите од 29 до 35 од Царинскиот закон се дефинирани методите за утврдување на царинската вредност и тоа:

Трансакциска вредност - член 29 од Царинскиот закон (член 1 од Спогодбата)

Трансакциска вредност на идентична стока - член 30 од Царинскиот закон (член 2 од Спогодбата)

Трансакциска вредност на слична стока - член 31 од Царинскиот закон (член 3 од Спогодбата)

Дедуктивна вредност - член 33 од Царинскиот закон (член 5 од Спогодбата)

Пресметковна вредност - член 34 од Царинскиот закон (член 6 од Спогодбата)

Расположиви податоци (алтернативна метода) - член 35 од Царинскиот закон (член 7 од Спогодбата)

Прва и основна метода за утврдување на царинската вредност е методата на трансакциска вредност (член 1 од Спогодбата и член 29 од Царинскиот закон).

Според член 29 од Царинскиот закон, царинската вредност на увезената стока е трансакциска вредност, а тоа е вистински платена цена или цена која треба да се плати за стока која е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 36 и 37 од Царинскиот закон под услов:

- купувачот да нема ограничувања во поглед на располагање или користење на стоката, освен ограничувањата, кои:
 - се одредени со закон или со друг пропис на Република Македонија;
 - ја ограничуваат географската област во која стоката може да се препродава или
 - не влијаат значително врз вредноста на стоката;
- продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката која се вреднува;
- ниеден дел од приходот од која било идна препродажба, располагање или користење на стоката од страна на купувачот нема директно или индиректно да припадне на продавачот, освен доколку може да се изврши соодветно прилагодување согласно со одредбите на членот 36 од Царинскиот закон и
- купувачот и продавачот да не се заемно поврзани, или ако се поврзани, трансакциската вредност да е прифатлива за царинските потреби во согласност со ставот 2 на член 29 од Царинскиот закон.

Доколку царинската вредност не може да се утврди врз основа на методата на трансакциска вредност, истата се утврдува врз основа на следните можни методи за утврдување почитувајќи го редоследот на примена.

При утврдување на царинската вредност со примена на методата на трансакциска вредност, заедно со царинската декларација се приложува Декларација за царинска вредност (ДЦВ и

ДЦВ БИС) која е во согласност со европската Декларација за поединостите поврзани со царинската вредност - Д.В.1 и - Д.В.1 БИС.

12. Ве молиме да ги опишете постојните поедноставени постапки.

Поедноставените постапки се пропишани со одредбите на член 72 од Царинскиот закон ("Службен весник на РМ" бр. 21/98; 26/98; 63/98; 86/99; 25/00; 109/00; 31/01; 4/02; 55/02 и 42/03), Види 25_Анекс_05 и Уредбата за определување на случаи и начинот на одобрување на примената на поедноставената постапка во врска со царинските декларации ("Службен весник на РМ" бр. 26/00), Види 25_Анекс_12.

Станува збор за три вида на поедноставувања на редовната царинска декларација во писмена форма и тоа:

- непотполна царинска декларација, со која се овозможува започнување или завршување на поединечна царинска постапка врз основа на непотполна царинска декларација која не ги содржи сите пропишани и барани податоци и/или кон која не се приложени сите пропишани или барани придружни документи. Барање за добивање на овој вид на поедноставување се доставува директно кај царинската испостава надлежна за спроведување на царинските формалности за предметната царинска декларација. Ваквите поедноставувања се применуваат во оправдани поединечни случаи;
- скратена царинска декларација, која дава можност да се спроведе предметната царинска постапка со поднесување на комерцијален или друг документ наместо ЕЦД. Барање за овој вид на поедноставување се поднесува до надлежната Царинарница. Одобрението го дава Директорот на Царинската управа. Ова поедноставање се применува за едноставни стоки во масовни товари (руди, земја, керамици, нафтени деривати). Контролата на скратената царинска декларација и на предметната стока се врши директно на граничните царински премини определени во Одобрението. Одобрението е условено со поднесување на инструмент за обезбедување на царинскиот долг. Дополнително кај надзорната царинска испостава се поднесува дополнителна царинска декларација на образецот ЕЦД во која се опфатени сите скратени царински декларации за определен период (една недела или еден месец). Во моментот се употребуваат 15 Одобренија за употреба на скратена царинска постапка при увоз на стока и 13 Одобренија за употреба на скратена царинска постапка при извоз на стока и
- постапка на декларирање врз основа на книговодствен запис (локално царинење), која дава можност стоката да се стави во постапка во просториите на имателот на одобрението или на друго место наведено во одобрението. Ваков вид на поедноставување сеуште не е одобрен. Во текот на 2005 година се предвидува дополнителна обука на царинските службеници за контрола на книговодството на компаниите и активности за подобрување на организацијата на контролите на компаниите. По преземањето на овие активности се очекува и започнување со примена на овој вид на поедноставување.

Царински декларации направени со техника на електронска обработка на податоци кои се пропишани со член 72 а од Царинскиот закон сеуште не се применуваат.

Усмени царински декларации се применуваат во патничкиот промет.

Со подготвениот нов нацрт Царински закон и прописите за негово спроведување кои се очекува да започнат да се применуваат во текот на 2005 година се предлага целосно усогласување на поедноставените постапки со оние пропишани со Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за негова имплементација. Активностите за донесување на новите прописи и нивната имплементација се помогнати од меѓународните експерти од Мисијата за поддршка на ЕУ КАФАО-МАК.

13. Ве молиме да опишете како е организирана царинската правна рамка (на пр. консолидиран царински закон и одредби за имплементирање или посебни правни акти за различни области).

Царинската правна рамка е организирана на следниот начин:

Царински закон и неговите подзаконски прописи:

- Царински закон (“Службен весник на РМ” бр. 21/98; 26/98; 63/98; 86/99; 25/00; 109/00; 31/01; 4/02; 55/02 и 42/03);
- Правилник за начинот на издавање и употреба на задолжителни информации (“Службен весник на РМ” бр. 64/02);
- Уредба за критериумите за утврдување и начинот за докажување на потеклото на стоката (“Службен весник на РМ” бр. 26/00);
- Уредба за примена на одредбите од царинскиот закон за вредноста на стоката за царински потреби (“Службен весник на РМ” бр. 60/02);
- Уредба за посебностите на царинскиот надзор во врска со видот на транспортот (“Службен весник на РМ” бр. 20/00);
- Одлука за определување на видовите на стока кои се предмет на постапување само на определени царински гранични премини (“Службен весник на РМ” бр. 65/04);
- Правилник за формата, содржината и начинот на пополнување на царинската декларација и другите исправи во царинската постапка (“Службен весник на РМ” бр. 17/00; 30/01 и 5/04);
- Правилник за начинот на вршење преглед на стоки, начинот на земање мостри на стоки и висината на трошоците на постапката за земање на мостри (“Службен весник на РМ” бр. 17/00);
- Правилник за царинските обележја и начинот на нивната употреба (“Службен весник на РМ” бр. 27/00 и 68/03);
- Уредба за начинот на продажба и постапување со царинска стока и распределба на средствата добиени од таа продажба (“Службен весник на РМ” бр. 20/00);
- Уредба за определување на случаите и начинот на одобрување на примената на поедноставена постапка во врска со царинските декларации (“Службен весник на РМ” бр. 26/00);
- Одлука за вредноста на стоката за која се применува заедничка царинска стапка (“Службен весник на РМ” бр. 20/00);
- Уредба за утврдување на поблиските критериуми и начинот на спроведување на постапката со економски ефект (“Службен весник на РМ” бр. 20/00);
- Правилник за формата содржината и начинот на водење на евиденција во царинските складови (“Службен весник на РМ” бр. 17/00);
- Уредба за постапката и инструментите за обезбедување на плаќањето на царинскиот долг (“Службен весник на РМ” бр. 26/00 и 10/02);
- Правилник за определување на условите под кои може да се одложи плаќањето на царинскиот долг (“Службен весник на РМ” бр. 66/04);
- Уредба за остварување на правото на ослободување од плаќање на царина (“Службен весник на РМ” бр. 26/00; 68/00 и 26/01);
- Правилник за начинот и постапката за ослободување од плаќање царина на стоките добиени како странски донации (“Службен весник на РМ” бр. 26/01 и 41/01);
- Уредба за критериумите за ослободување од плаќање на царинскиот долг при повторен увоз (“Службен весник на РМ” број 26/00);

- Одлука за вредноста на стоките за кои се применува единствената царинска стапка и за видовите на стока за кои не може да се применува единствена царинска стапка (“Службен весник на РМ” бр. 26/00);
- Правилник за висината на надоместокот за царински услуги (“Службен весник на РМ” бр. 102/01; 6/02; 37/02; 69/02; 78/02; 98/02 и 47/03) и
- Уредба за условите и начинот на отварање, заворање и работа на слободните царински продавници (“Службен весник на РМ” бр. 47/04).

Царинска тарифа и нејзини подзаконски прописи

- Закон за Царинската тарифа (“Службен весник на РМ” бр. 23/03 и 69/04);
- Одлука за усогласување и менување на царинската тарифа за 2005 година (“Службен весник на РМ” бр. 86/04) со која се врши усогласување на царинските стапки според Протоколот за пристапување на Република Македонија кон Светската Трговска Организација и
- Коментар на Хармонизираниот систем - службен превод на македонски јазик на предметниот акт на Светската Царинска Организација (СЦО).

Закон за царинската управа (Службен весник на Република Македонија бр. 46/04)

Како национален пропис со кој се уредува организацијата, делокругот на работа, начинот на вршење на работата и управувањето со Царинската управа, царинските надлежности, како и овластувањата и одговорностите при собирањето, евидентирањето, обработката и заштитата на податоци во врска со работите на Царинската управа. Со овој закон се уредуваат специфичностите во правата, обврските и одговорностите на царинските службеници од работен однос, кодексот на однесување, наградите, признанијата, како и финансирањето на Царинската управа.

Други закони кои се применуваат при царинското работење:

- Закон за општа управна постапка (“Службен лист на СФРЈ” бр. 52/56, 10/65, 18/65, 4/77, 11/78, 32/78, 9/86, 16/86 и 47/86 и “Службен весник на РМ” бр. 44/02) кој го применуваат царинските органи при постапување по сите прашања кои не се уредени со Царинскиот закон. Односот на овој закон и царинскиот закон се развива како *lex generalis* и *lex specialis*;
- Закон за прекршоци (“Службен весник на РМ” бр. 15/97) со кој се одредуваат условите за прекршочна одговорност и извршувањето на прекршочни санкции и се применува од царинските органи при поведување на прекршочна постапка за откриен сторен прекршок определен со Царинскиот закон (царински прекршоци) и со други закони според кои поведувањето на прекршочната постапка е дадена во надлежност на царинските органи;
- Законот за кривична постапка (“Службен весник на РМ” бр. 15/97; 44/02 и 74/04) и Кривичен законик (“Службен весник на РМ” бр. 37/96; 80/99; 4/02; 43/03 и 19/04) кои ги применуваат царинските органи при откривање на сторено кривично дело. Царинските органи ги применуваат одредбите од овие закони и за прекршочната постапка доколку со Законот за прекршоците поинаку не е определено и
- Закон за административни такси (“Службен весник на РМ” бр. 17/93; 20/96; 7/98; 13/01 и 24/03) со кој се пропишани царинските такси како дел од административните такси кои се плаќаат за списите и дејствијата во управните работи, како и за другите предмети и дејствија пред царинските органи.

Меѓународни конвенции кои директно се применуваат

- Царинска конвенција за меѓународен транспорт на стоки со ТИР карнети (ТИР Конвенција), склучена во Женева на 14.11.1975, прифатена на 10.11.1993 со сукцесија;
- Царинска конвенција за карнетот А.Т.А (А.Т.А Конвенција), Брисел 06.12.1961, кон која е пристапено на 03.04.1996.

Царински закон и неговите подзаконски прописи во одредена мерка се усогласени со регулативата на Заедницата. Со подготвениот нов нацрт Царински закон и прописите за негово спроведување кои се очекува да започнат да се применуваат во текот на 2005 година се предлага усогласување со Регулативата бр. 2913/92 на Советот (ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царинскиот Кодекс на Заедницата и Регулативата бр.2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година за негова имплементација. Со тоа поголем дел од постоечките подзаконски прописи за примена на царинскиот закон ќе бидат заменети со единствен пропис за спроведување на Царинскиот закон усогласен со Регулативата бр. 2454/93 на Советот (ЕЕЗ) од 02.07.1993 година. Активностите за донесување на новите прописи и нивната имплементација се помогнати од меѓународните експерти од Мисијата за поддршка на ЕУ КАФАО-МАК.

14. Дали царинската контрола се заснова врз анализа на ризикот? Доколку одговорот е потврден, дали критериумите за утврдување на ризикот се воспоставени на национално, регионално или локално ниво?

Согласно мисијата на Царинската управа за забрзување на царинските постапки, а истовремено зголемување на контролната функција, од 2002 година работењето во царината се базира на метод на проценка на ризикот и селективност.

Модулот за примена на методот на селективност MODSEL е во рамките на постоечкиот царински информационален систем (МАКЦИС) базиран на системот ASYCUDA кој во моментот е имплементиран во внатрешните царински испостави. Исто така се спроведува и постапка на селективен преглед на граничните премини поддржан со разузнавачки информации.

Електронскиот модул овозможува поставување на параметри за селекција на декларации врз основа на креирани критериуми од претходно разработени ризични профили, како и случајна селекција. Модулот овозможува постојана контрола преку извештаи за начинот на практикување на проценката на ризикот и селективноста.

Во моментот се креирани критериуми за пресметување на ризик на национално ниво, а вредностите на процентите со кои се работи се: 20% комплетен преглед , 40% само документарен преглед и 40% без преглед на документи и стока.

Проценката на ризикот и оформувањето на критериумите се базира на информации добиени од МАКЦИС (постоечкиот информационален систем), разузнавачка база на податоци, како и информации од останатите одделенија и служби во Царинската управа.

Управувањето со ризикот и оперативните дејствија се во надлежност на Одделението за Анализа на ризик во рамките на Секторот за контроли и истраги.

Со подготвениот нацрт на Царинскиот закон, и новите предложени прописи за негова имплементација со кои се предвидува усогласување со регулативата бр.2913/92 на Советот(ЕЕЗ) од 12.10.1992 година за воспоставување на Царински закон на Заедницата и регулативата за негова имплементација се предвидени дополнителни национални одредби кои се правна основа за примена на системот за Анализа на ризик и селективност.

Плановите за развој се во согласност со Акциониот план за управување со ризик 2004-2005 изготвен од Комитетот за управување со ризикот и се насочени кон имплементирање на делот од контролата на вредноста на стоките во рамките на модулот, намалување на процентот на

комплетен преглед на стоките, а зголемување на дополнителна контрола, со што ќе се обезбеди контролирано забрзување на протокот на стоки .

Во делот на проценката на ризикот се работи на искористување на сите расположиви информации, за што се планира при развој на нова електронска алатка да се имплементираат претходните искуства со што ќе се овозможи усовршување на техниките и брзината при утврдувањето на ризикот. Со таа алатка би требало освен внатрешните испостави да се поврзат и граничните премини. Контролата и ажурирањето на податоците би биле под постојан надзор на службите за спроведување на законот.

15. Ве молиме да доставите опис на вашиот систем на царинска контрола за фалсификувана и пиратска стока со наведување на видот на индустриска или интелектуална сопственост која е опфатена со системот за контрола (авторски права, патенти, дизајн, итн.).

Царинската управа на Република Македонија врз основа на член 10 став 1 точка 9 од Законот за Царинска управа (“Службен весник на РМ бр. 46/04) е надлежна за вршење контрола на извозот, увозот и транзитот на стока за која се пропишани посебни мерки за заштита на авторските и другите сродни права и права од индустриска сопственост. Царинската контрола е дефинирана во член 2 точка 8 и истата се состои во извршување на конкретни дејствија како што се преглед на стока, проверка на постоење, веродостојност и точност на документите, преглед на деловни книги и други евиденции, преглед и претрес на транспортни средства, преглед и претрес на личен багаж и друга стока која ја носат лицата со или на себе, спроведување на службени истраги и други слични дејствија во поглед на запазување на царинските прописи, а кога е потребно и на други прописи кои важат за стока која е предмет на царински надзор. При спроведување на царинската контрола, царинските службеници имаат надлежност да ги превземат пропишаните мерки од член 37 од истиот закон, односно конкретната стока и документите кои се однесуваат на таа стока да ја заджат и привремено одземат, се додека не се оцени дека со неа се постапувало во согласност со Царинскиот закон и другите закони за чие спроведување е надлежна Царинската управа.

Со Законот за авторски права и сродни права (“Службен весник на РМ” бр. 47/96; 3/98 98/02 и 04/05) во член 3 е опфатено што се смета за авторски дела и тоа се: пишано дело како книжевно дело, напис, статија, прирачник, брошура, научен труд, расправа и слично, компјутерска програма, како книжевно дело, говорно дело, како говор, беседа, предавање и слично, музичко дело, со или без текст, драмско, драмско-музичко дело и куклено дело, кореографско дело и пантомимично дело, фиксирано на материјална подлога, фотографско дело и дело создадено во постапка слична на фотографската, кинематографско дело и друго аудиовизуелно дело, ликовно дело, како и слика, графика, скулптура и слично, архитектонско дело, дело од применетата уметност и дизајн и картонско дело, план, скица, технички цртеж, проект, табела, пластично дело и друго дело со ист или сличен карактер од областа на географијата, топографијата, архитектурата или слична научна образовна, техничка или уметничка природа. Пропишано е дека со системот на царинска контрола на пиратска стока се опфатени стоките кои се увезуваат со кои се повредуваат авторските права, вклучувајќи ги и матриците, негативите, плочите, калапите или други средства и опремата единствено или претежно наменета за повреда на правата.

Со Законот за индустриска сопственост (“Службен весник на РМ” бр. 47/02; 42/03 и 09/04) е пропишано дека со системот на царинска контрола на фалсификувана стока се опфатени стоките кои се увезуваат со кои се повредуваат правата на индустриска сопственост и тоа на патент, индустриски дизајн, трговска марка, ознака на потекло и географска ознака. Со патент се штити пронајдок, со индустриски дизајн се штити нова форма на тело, слика, контура, композиција на бои или нивна комбинација- дизајн, со трговска марка се штити трговски знак, со ознака на потекло и географска ознака се штити географски назив.

Со пристапувањето на Република Македонија кон Светската Трговска Организација преземени се и обврските од ТРИПС Спогодбата.

Со одредбите на Законот за индустриска сопственост и Законот за авторските права и другите сродни права, пропишано е дека доколку носителот на правото му пријави на царинскиот орган дека со увозот на определена стока неговото исклучиво право е повредено, царинскиот орган на негово барање може да го запре пуштањето во слободен промет на стоката, или да наложи таа да се складира на безбедно место. Со барањето носителот на правото е должен да достави детален опис на стоката, потребни докази за своите исклучиви права и нивната веројатна повреда. Носителот на правото може да ја прегледа стоката што е предмет на увозот. Царинските органи се должни за донесените мерки веднаш да ги известат увозникот и примачот на стоката. На барање на царинските органи носителот на правото е должен да даде кауција за штетата која би можела да настане со преземените мерки. Запирањето на пуштање во слободен промет во случај на права на индустриска сопственост (патент, индустриски дизајн, трговска марка, ознака на потекло и географска ознака) може да трае до осум дена. Запирањето на пуштање во слободен промет во случај на авторски права може да трае до десет дена. Во сите конкретни случаи на превземање на овие царински мерки, царинските органи ќе донесат привремен заклучок за обезбедување во управна постапка, во смисла на член 292 од Законот за опшатата управна постапка (Службен лист на СФРЈ бр. 52/56, 10/65, 18/65, 04/77, 11/78, 32/78, 09/86, 16/86 и 47/86 и “Службен весник на РМ” бр. 44/02). По истекот на претходно наведените рокови царинскиот орган ќе ја укине мерката на запирање доколку носителот на правото не поднесе тужба или не започне некоја друга постапка за извршување на донесените мерки.

Покрај овие мерки на заштита во управна постапка, царинскиот орган може да превземе дејствија и во кривична постапка (види 05_III_A_6).

Со цел да се зголеми ефикасноста на систем на царинска контрола за фалсификувана и пиратска стока, да се усогласат царинските мерки при оваа контрола со законодавството на Европската унија и да се овозможи целосна имплементација на одредбите од ТРИПС Спогодбата, подготвен е нацрт Закон за царински мерки за заштита на правата од интелектуална сопственост кој се очекува да се донесе и започне да се применува во текот на 2005 година. Овој нацрт закон беше изготвен со техничка помош од канцеларијата за царинска и фискална помош на Европската унија (ЕУ-КАФАО МАК) и истиот е усогласен со регулативата на Советот (ЕЕЗ) бр.1383/2003 од 22.07.2003 година.

Со овој закон ќе се определат и мерките на заштита на правата од интелектуална сопственост кои ќе ги превземаат царинските органи кога со одредена стока ќе се повредува правото од интелектуална сопственост, ќе се уреди и постапувањето по службена должност од страна на царинските органи како и по поднесено барање за превземање на царински дејствија, постапката на поднесување и обработка на барањата за превземање на царински дејствија, прифаќање на барање за превземени дејствија, постапувањето со стоката за која е утврдено дека го повредува правото од интелектуална сопственост, како и одговорноста на царинските органи и на носителот на правото во оваа постапка.

Со цел да се зголеми капацитетот на царинските органи за препознавање на фалсификувана и пиратска стока како и капацитетот за откривање на нелегалната трговија со нив се планираат одредени активности. За таа цел во текот на 2003/2004 година реализирани се повеќе активности и тоа: регионален состанок за царински мерки за заштита на права од интелектуална сопственост организиран од DG TAXUD со поддршка на Европската Агенција за Реконструкција, Обука за права од интелектуална сопственост во рамките на ТЕМПУС Програмата, Семинар за откривање на фалсификувана и пиратска стока организиран од Француската царинска служба, Семинар за Заштита на авторски права - компјутерски криминал, Регионални состаноци за Заштита на права од интелектуална сопственост организирани од USPTO (United States Patent and Trade Office) со поддршка на Американската Влада. Во иднина се очекува интензивирање на соработката меѓу Царинската управа и Министерството за култура и Државниот завод за индустриска сопственост, а посебно со започнувањето на примената на новиот Закон за царински мерки за заштита на правата од интелектуална сопственост.

Во прилог е даден нацрт Законот за царински мерки за заштита на правата од интелектуална сопственост, Види 25_Анекс_13.

16. Ве молиме да доставите опис на вашиот систем за царинска контрола на културни добра.

Царинската управа на Република Македонија врз основа на член 10 став 1 точка 9 од Законот за Царинска управа (“Службен весник на РМ” бр. 46/04) е надлежна за вршење за контрола на извозот, увозот и транзит на стока за која се пропишани мерки на заштита за културни добра. Културните добра, како и нивната заштита се определени со националните прописи, пред се со Законот за заштита на културното наследство (“Службен весник на РМ” бр. 20/04), како и ратификуваните меѓународни конвенции, а пред се со УНЕСКО-вата Конвенција за мерките за забрана и спречување на недозволен увоз, извоз и пренос на сопственост на културни добра, од 1970 година (“Службен лист на СФРЈ” бр. 50/73, а по основ на сукцесија за Република Македонија е во сила од 30.04.1997 година).

Извозниот царински орган, односно излезниот царински орган при изнесување на културните добра проверуваат дали за тоа е дадена дозвола од страна на Министерството за култура. Извозот, односно изнесувањето на културни добра без оваа дозвола е забранет. Во Одлуката за распоредување на стоките на форми на извоз и увоз (“Службен весник на РМ” бр. 91/04) соодветно се означени стоките, опишани со тарифните ознаки на Царинската тарифа, за чиј извоз или увоз е потребна дозвола од Министерството за култура.

Во случај кога царинските органи откријат и/или оправдано се сомневаат дека се работи за обид нелегално да се извезат, односно изнесат културни добра, тие привремено ја задржуваат стоката. Истотака стоката привремено се задржува во случаите кога постои основано сомневање дека се работи за увоз на украдено културно добро. Во постапката на утврдување дали се работи за нелегален увоз или извоз на културни добра царинските органи соработуваат со Министерството за култура и Управата за заштита на културното наследство која меѓудругото го води националниот регистар на културно наследство како и евиденција за украдените културни добра, заплени културни добра и културни добра во странство. Нелегалното изнесување на културните добра претставува кривично дело согласно Кривичниот законик (“Службен весник на РМ” бр. 37/96; 80/99; 04/02; 43/03 и 19/04). Случаите на нелегален извоз и изнесување на културни добра се обработуваат од страна на Секторот за контрола и истраги во рамките на Царинската управа со цел истите целосно да се завршат и евентуално да се разоткријат други поврзани случаи. Една од обврските на Република Македонија, која е членка на РИЛО (Regional Intelligence Liaison Office) за Источна Европа од 1998 година е да известува за значајните заплени на културни добра со внесување на податоци во CEN (Customs Enforcement Network) во рамките на Светската Царинска Организација (СЦО). Од РИЛО се добиваат редовни извештаи ОБЕЛИКС за случаи на нелегална постапка со културни добра.

Со цел да се зголеми капацитетот на царинските органи за препознавање на културните добра и како и капацитетот за откривање на нелегалната трговија со нив се планираат одредени активности. За таа цел во 1997 година Царинската управа во соработка со Републичкиот завод за заштита на спомениците издаде Прирачник за заштита на културните добра. Советувањето од оваа област со презентацијата на Прирачникот го следеа 210 царински службеници. Во иднина во соработка со Министерството за култура и Управата за заштита на културното наследство се очекува организирање на советувања и работилници, како и издавање на прирачници и стручни упатства и други активности за унапредување на соработката меѓу овие органи и Царинската управа.

17. Ве молиме да доставите опис на вашиот систем за царинска контрола на стоки со двојна употреба.

Царинската управа на Република Македонија врз основа на член 10 став 1 точка 9 од Законот за Царинска управа (“Службен весник на РМ” бр. 46/04) е надлежна за вршење за контрола на

извозот, увозот и транзитот на стока за која се пропишани мерки од интерес на безбедноста. Со оглед на тоа што Законот за контрола на извоз на стоки и технологии со двојна употреба е во постапка на изготвување, како привремена основа за контрола на стоките и технологиите со двојна употреба од страна на царинските органи претставуваат општите одредби од Законот за трговија (“Службен весник на РМ” бр. 16/04) за забрани и ограничувања на стоки кои претставуваат вооружување и воена опрема наменети за обезбедување на безбедноста и одбраната. Согласно овој закон е донесена Одлуката за распоредување на стоките на форми на извоз и увоз (“Службен весник на РМ” бр. 91/04) во која соодветно се означени одредени видови на стоки, опишани со тарифните ознаки на Царинската тарифа, за чиј извоз или увоз е потребна дозвола од Министерството за одбрана со цел да се опфатат дел од стоките кои би можеле да имаат третман на стоки и технологии со двојна употреба.

Извозниот царински орган, односно излезниот царински орган при изнесување на претходно наведените стоки проверува дали за тоа е дадена дозвола од страна на Министерството за одбрана. Извозот, односно изнесувањето без оваа дозвола е забранет.

Во случај кога царинските органи откријат и/или оправдано се сомневаат дека се работи за обид нелегално да се извезат стоки и технологии со двојна употреба тие привремено ја задржуваат стоката. Случаите на нелегален извоз и изнесување на стоки и технологии со двојна употреба се обработуваат од страна на Секторот за контрола и истраги во рамките на Царинската управа со цел истите целосно да се завршат и евентуално да се разоткријат други поврзани случаи.

Со цел да се зголеми капацитетот на царинските органи за препознавање на стоки и технологии со двојна употреба, како и капацитетот за откривање на нелегалната трговија со нив се планираат одредени активности. За таа цел во 2003 година претставници од Царинската управа ја следеа работилницата за распоредување на стока за двојна употреба, а во 2004 година беше реализирана студиска посета за оваа тема на надлежните органи во САД. Во текот на 2003 и 2004 година претставници на Царинската управа ја следеа обуката за примена и можности на апликативни софтвери. По стапувањето на сила на Законот за контрола на трговија со технологии и стоки со двојна употреба се планираат дополнителни обуки на царинските службеници.

18. Ве молиме да доставите опис на вашиот систем за царинска контрола на прекурзори, опасни хемиски производи и производи кои ја оштетуваат озонската обвивка.

Царинската управа на Република Македонија врз основа на член 10 став 1 точка 9 од Законот за Царинска управа (“Службен весник на РМ” бр. 46/04) е надлежна за вршење за контрола на извозот, увозот и транзитот на стока за која се пропишани мерки од интерес за безбедноста, здравјето и животот на луѓето, животните и растенијата и заштита на животната средина.

Прекурзори и опасни хемиски производи

Системот на контрола и следење на производството и прометот со прекурзорите и опасните хемиски производи е пропишан со Законот за прекурзори (“Службен весник на РМ” бр. 37/04), Законот за промет на отрови (“Службен лист на СФРЈ” бр. 13/91), Конвенцијата за наркотични средства од 1961 година и Анекс протоколот од 1972 година, Стокхолмската Конвенција за неразградливи органски загадувачи ратификувана од Република Македонија во март 2004 година, Базелската Конвенција за контрола на прекугранично пренесување на опасен отпад и негово складирање (“Службен весник на РМ” бр. 47/97) и Одлуката за распоредување на стоките на форми на извоз и увоз (“Службен весник на РМ” бр. 91/04). Решение за дозволен увоз или извоз на прекурзори или отрови издава Државниот санитарен и здравствен инспекторат - Одделение за граничен надзор за пристигнување при Министерството за здравство по извршен преглед на пристигната пратка кој опфаќа преглед на документацијата, проверка дали прометот и користењето е забрането или е на листата на дозволени за ставање во промет, дали стоката е соодветно пакувана и означена. Увозот на ПОПс пестицидите класифицирани во анексите на Стокхолмската Конвенција е забранет согласно Законот за

промет на отрови (освен прометот со токсафен, ендрин и ДДТ кој е регулиран преку издавање дозволи од Министерството за здравство). Во однос на индустриските ПОПС хемикалии, согласно Одлуката за распоредување на стоките на извоз и увоз прометот со отпадочните масла што содржат ПЦБ е контролиран преку издавање на дозволи од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање.

Царинските органи при увозот или извозот на прекурзори и опасните хемиски производи проверуваат дали за тоа е дадено решение/дозвола од страна на Министерството за здравство, односно на Министерството за животна средина и просторно планирање, соодветно. Увозот, односно извозот без соодветно решение/дозвола е забранет. Во случај кога царинските органи откријат и/или оправдано се сомневаат дека се работи за обид нелегално да се увезат или извезат прекурзори или опасни хемиски производи тие привремено ја задржуваат стоката. Во постапката на утврдување дали се работи за увоз или извоз на прекурзори или опасни хемиски производи царинските органи соработуваат со инспекторите од Министерството за здравство, и со Министерството за животна средина и просторно планирање. Случаите на нелегален увоз или извоз на прекурзорите се обработуваат од страна на Секторот за контрола и истраги во рамките на Царинската управа со цел истите целосно да се завршат и евентуално да се разоткријат други поврзани случаи. Една од обврските на Република Македонија, која е членка на РИЛО (Regional Intelligence Liaison Office) за Источна Европа од 1998 година е да известува за значајните заплени на прекурзори со внесување на податоци во CEN (Customs Enforcement Network) во рамките на Светската Царинска Организација (СЦО).

Супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка

Основа за контролата на супстанциите што ја осиромашуваат озонската обвивка е Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата (“Службен весник на РМ” бр. 13/03), Законот за ратификација на Виенската Конвенција за заштита на Озонската обвивка (Виена, март 1985 година; “Службен Лист на СФРЈ” бр. 1/90) и Законот за ратификација на Монреалскиот Протокол за супстанциите што ја осиромашуваат озонската обвивка (Монреал, септември 1987 година; “Службен весник на СФРЈ” бр. 16/90). Република Македонија ги има ратификувано и Амандманите кон Монтералскиот Протокол од Лондон (“Службен весник на РМ” бр. 25/98), Копенхаген (“Службен весник на РМ” бр. 25/98), Монреал (“Службен весник на РМ” бр. 51/99) и Пекинг 1999 година (“Службен весник на РМ” бр. 13/02).

Царинските органи при увозот или извозот на производи кои содржат супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка проверуваат дали за тоа е дадена дозвола од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање. Со цел да се олесни примената на горенаведените прописи во Одлуката за распоредување на стоките на форми на извоз и увоз (“Службен весник на РМ” бр. 91/04) соодветно се означени и дадени во посебни Прилози прекурзорите и производите кои содржат супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка кои се опишани со тарифните ознаки на Царинската тарифа, за чиј увоз или извоз е потребна дозвола од Министерството за здравство или Министерството за животна средина и просторно планирање, како што е соодветно. Увозот, односно извозот без соодветна дозвола е забранет. Во случај кога царинските органи откријат и/или оправдано се сомневаат дека се работи за обид нелегално да се увезат или извезат производи кои содржат супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка тие привремено ја задржуваат стоката. Во постапката на утврдување дали се работи за увоз или извоз на производи кои содржат супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка царинските органи соработуваат со Министерството за животна средина и просторно планирање.

Превоз на опасни материи

За прекурзорите, опасните хемиски производи и производите кои ја оштетуваат озонската обвивка кои имаат третман на опасна материја од аспект на превозот се применуваат одредбите од Законот за превоз на опасни материи (“Службен лист на СФРЈ” бр. 27/90 и 40/90 и “Службен весник на РМ” бр. 12/93 и 31/93), одредбите од Европската спогодба на

меѓународен превоз на опасни материи во патниот сообраќај АДР од 1957 година ("Службен весник на РМ" бр. 8/94), превоз на опасни материи по железница РИД и превоз на опасни материи по воздушен пат ИКАО. Граничната полиција при Министерството за внатрешни работи е надлежна за дополнителна проверка врзана со специфичноста на товарот и транспортот од аспект на безбедноста во сообраќајот и при тоа пред се ги проверува Решението за превоз на опасни материи издадено од Министерството за внатрешни работи или друг надлежен орган, Одобрението за увоз на отрови, Сертификатот за исправноста на возилото за превоз на конкретната опасна материја, АДР сертификатот за стручната оспособеност на возачот, упатството за посебни мерки на безбедност што треба да се преземат во текот на превозот во случај на хаварисани возила, а по потреба ја контролира и опремата која е неопходно потребна при користењето на овие возила. Доколку Граничната полиција при контролата констатира неисправност на возилото, возачот или товарот не дозволува влез во територијата на Република Македонија. Доколку се исполнети потребните услови за превоз царинските органи дозволуваат да се изврши царинска транзитна постапка.

Преземени и идни планирани активности

Со цел да се зголеми капацитетот на царинските органи за препознавање на прекурзорите, опасните хемиски производи и производите кои ја оштетуваат озонската обвивка како и капацитетот за откривање на нелегалната трговија со нив се планираат одредени активности. За таа цел во текот на 2000 година во соработка со Министерството за животна средина и просторно планирање реализирана е обука за царинските службеници за идентификација на CFC, HCFC и HFC - соединенија и обезбедена е опрема за детекција на истите како и обука за 300 царински службеници за управување и ракување со разладни средства и уреди за што е обезбеден соодветен Прирачник. Во 2005 година се очекува одобрување на Предлог-проектот "План за управување со разладните средства и уреди заради комплетна елиминација на употребата на CFC ладилните флуиди" од страна на Извршниот комитет на Монреалскиот протокол во кој се планира вклучување на царинските службеници преку нивна обука и подготовка на нова тематска брошура за правилна идентификација на супстанциите - осиромашувачи на стратосферскиот озон на граничните премини. Исто така во рамките на активностите на проектот е предвидено да се пристапи кон воспоставување на процедури и подготовка на легислатива за нивна имплементација за Забрана за увоз на хемикалиите од Анекс А, група I и II, Анекс Б, група I и II, Анекс Е, група I од Монреалскиот Протокол, како и забрана на увоз на уреди кои ги содржат тие хемикалии. Во иднина се очекува дополнително интензивирање на соработката меѓу Царинската управа и надлежните министерства и тоа посебно во делот на спроведување на обуки на царинските работници и издавање на работни и пропагандни материјали и прирачници во областите кои претходно не се покриени.

Со Националната стратегија за интегрирано гранично управување (декември 2003 година) и предлог Акциониот план за интегрирано гранично управување се истакнува потребата за подобрување на координацијата на различните надлежни служби и се предвидува основање на Национална Комисија за здравство, животна средина и безбедност во која ќе партиципираат претставници од сите надлежни служби со што ќе се утврдат критериумите за класификација, надзор и контрола на штетните материи, засновани врз постоечките меѓународно прифатени листи, како и создавање на база на податоци и најдобри практики кои се однесуваат на управувањето со што ќе се дефинираат мерките на контрола. Исто така во тек се активности за подготовка на Меморандум за разбирање меѓу надлежните служби кои поблиску ќе ги уредат и подобрат меѓусебните услови за соработка, надзор и контрола.

19. Ве молиме да доставите опис на вашиот систем за царинска контрола за спроведување на Меѓународната конвенција за трговија со загрозени видови флора и фауна (CITES).

Царинската управа на Република Македонија врз основа на член 10 став 1 точка 9 од Законот за Царинска управа ("Службен весник на РМ" бр. 46/04) е надлежна за вршење за контрола на извозот, увозот и транзитот на стока за која се пропишани мерки од интерес за заштита на животната средина и природните реткости. Со Законот за заштита на природата ("Службен

весник на РМ” бр. 67/04) меѓудругото се уредува и прометот со загрозуени и заштитени дивни видови растенија, габи и животни кои се заштитени врз основа на меѓународни договори ратификувани од Република Македонија. Конвенцијата за меѓународна трговија со загрозуени дивни видови животински и растителни видови (CITES Конвенција) е ратификувана од Република Македонија со Законот за ратификација (“Службен весник на РМ” бр. 82/99). Врз основа на Законот за заштита на природата во подготовка е подзаконски акт со кој треба да се пропише листата на меѓународни загрозуени и заштитени видови усогласена со CITES и систематизирана според Царинската тарифа, како и подетални одредби за постапување при прометот со заштитени и загрозуени видови од страна на царинските органи и другите надлежни служби. Царинските органи ја применуваат и Одлуката за распоредување на стоките на форми на извоз и увоз (“Службен весник на РМ” бр. 91/04) каде соодветно се означени и дадени во посебни Прилози загрозуените дивни видови на животни, растенија и габи, кои се опишани со тарифните ознаки на Царинската тарифа, за чиј увоз или извоз е потребна дозвола од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Меѓународниот промет со дивите загрозуени видови (вклучени во додатоците на CITES) е регулиран со употреба на унифицирана дозвола/сертификат која е заедничка за сите земји членки на CITES Конвенцијата. CITES дозволата/сертификатот ја издава Министерството за животна средина и просторно планирање и истата е усогласена со моделот презентирани во Резолуцијата Conf.10.2 на Серетаријатот на CITES.

Царинските органи при увоз, извоз, повторен извоз или транзит на дивни загрозуени видови флора и фауна, нивни делови или деривати проверуваат дали за тоа е дадена дозвола од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање и дали за пратката е издадена унифицираната CITES дозвола/сертификат од Министерството за животна средина и просторно планирање или од надлежното министерство на земјата на потекло на пратката. Министерството за животна средина и просторно планирање претходно ги известува царинските органи за издадените увозни или извозни дозволи, како и за издадените сертификати за повторен извоз. Царинските органи ги вршат соодветните заверки на увозните или извозните дозволи и сертификатите за повторен извоз и истите ги враќаат до надлежните органи заради завршување на постапката предвидена со CITES Конвенцијата. Увозот, извозот или повторниот извоз без соодветната дозвола, односно соодветната унифицирана CITES дозвола/сертификат е забранет.

Во случај кога царинските органи откријат и/или оправдано се сомневаат дека се работи за обид нелегално да се увезат или извезат дивите загрозуени растителни и животински видови, нивни делови или деривати тие привремено ја задржуваат стоката. Во постапката на утврдување дали се работи за увоз, извоз или повторен извоз на загрозуени дивни видови царинските органи соработуваат со Службата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање. Случаите на нелегален увоз, извоз или повторен извоз на загрозуени растителни или животински видови се обработуваат од страна на Секторот за контрола и истраги во рамките на Царинската управа со цел истите целосно да се завршат и евентуално да се разоткријат други поврзани случаи. Една од обврските на Република Македонија, која е членка на РИЛО (Regional Intelligence Liaison Office) за Источна Европа од 1998 година е да известува за значајните заплени согласно CITES Конвенцијата со внесување на податоци во CEN (Customs Enforcement Network) во рамките на Светската Царинска Организација (СЦО). Согласно Законот за заштита на природата внесувањето во промет на примероци без соодветна дозвола претставува казниво дело - прекршок.

Со цел да се зголеми капацитетот на царинските органи за препознавање на дивите загрозуени растителни и животински видови, нивни делови или деривати и како и капацитетот за откривање на нелегалната трговија со нив се планираат одредени активности. За таа цел во 2003 година реализирана е обука од страна на Секретаријатот на CITES Конвенцијата и Министерството за животна средина и просторно планирање на која учествуваа 10 претставници од Царинската управа. Во тек се активности за потпишување на Меморандум за разбирање меѓу Царинската управа и Министерството за животна средина и просторно планирање. Во иднина се очекува интензивирање на соработката меѓу Царинската управа и

Министерството за животна средина и просторно планирање и тоа посебно во делот на спроведување на обуки на царинските работници и издавање на работни и пропагандни материјали и прирачници.

20. Ве молиме да наведете дали постојат слободни царински продавници на граничните премини за патен сообраќај.

На царинската територија на Република Македонија не постојат слободни царински продавници на граничните премини за патен сообраќај. Согласно член 96 од Царинскиот закон ("Службен весник на РМ" бр. 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/00, 109/00, 31/01, 4/02, 55/02 и 42/03) и Уредбата за условите и начинот на отварање, затворање и работа на слободните царински продавници ("Службен весник на РМ" бр. 47/04), Види 25_Анекс_14.

Слободните царински продавници може единствено да бидат лоцирани на меѓународните аеродроми после царинските контролни точки на излез од територијата на Република Македонија. Во согласност со Препораката на Советот за Царинска Соработка (Светска Царинска Организација) во однос на слободните даночни продавници од 16.06.1960 година на територијата на Република Македонија не постојат ниту слободни даночни продавници на граничните премини за патен сообраќај.

На граничните премини на Република Македонија со Република Грција и на граничните премини на Република Македонија со Република Бугарија на царинската територија на Заедницата во делот на Република Грција, односно на царинската територија на Република Бугарија постојат продавници. Овие продавници се под надлежност на органите во овие други земји и тие работат според прописите и ги користат царинските или даночните погодности пропишани во овие други земји.

21. Ве молиме да опишете кои видови на надоместоци за царински услуги се применуваат.

Надоместоците за царински услуги се пропишани во член 17 а од Царинскиот закон ("Службен весник на РМ" бр. 21/98; 26/98; 63/98; 86/99; 25/00; 109/00; 31/01; 4/02; 55/02 и 42/03), каде е предвидено дека царинскиот орган за направените услуги во царинската постапка ќе наплаќа надоместоци чија висина е соодветна на извршената услуга.

Висината на царинските надоместоци ја пропишува Министерот за финансии и тие се објавени во Правилникот за висината на надоместокот за царинска услуга ("Службен весник на РМ" бр. 102/01; 6/02; 37/02; 69/02; 78/02; 98/02 и 47/03), Види 25_Анекс_15, и Правилник за начинот на вршење преглед на стоки, начинот на земање мостри на стоки и висината на трошоците на постапката за земање на мостри ("Службен весник на РМ" бр. 17/00);

Надоместоците за царинска услуга немаат фискална природа и тие се во согласност со регулативата на Светската Трговска Организација. Тие се плаќаат на посебна трезорска сметка во Министерството за финансии како еквивалент на износот на услугите кои ги пружаат царинските органи и имаат единствена цел - да се покријат настанатите трошоци.

Во царинската постапка при поднесување на единствен царински документ, се наплаќа надоместок за направени царински услуги во висина од 19 евра по царинска декларација и тоа за следниве видови на царински постапки: извоз (И1), привремен извоз (И2), увоз (У4), привремен увоз (У5), повторен увоз (У6) и царинско складирање (С7).

Надоместок за направени царински услуги во висина од 100 евра по поднесено барање се наплаќа за секое поднесено барање за распределба на царински квоти за преференцијален увоз согласно договорите за слободна трговија, како и за секое поднесено барање за распределба на квоти по повластен тарифен третман (царинска суспензија), согласно член 24-а од Царинскиот закон.

Надоместок за царинска услуга во висина од 700 денари (11 евра) за секој ангажиран час, на барање на царинскиот декларант, се наплаќа при преглед на стоки надвор од седиштето на царинскиот орган, односно надвор од местото, просторијата или просторот во кој царинскиот орган редовно врши царинење на стоки.

Надоместок за царинска услуга во висина од 700 денари (11 евра) за секој ангажиран час, на барање на царинскиот декларант, се наплаќа при преглед на стоки надвор од редовното работно време или во продолжено работно време без разлика дали ангажирањето на царинскиот работник е во или надвор од местото, просторијата или просторот во кој царинскиот орган редовно врши царинење на стоки.

Надоместок за царинска услуга во висина од 700 денари (11 евра) за секој ангажиран час, се наплаќа при побарана царинска придружба во транзитната постапка согласно член 131 од Царинскиот закон.

Надоместок за царинска услуга во висина од 5.000 денари (81 евра) се наплаќа при издавање на задолжителна тарифна информација, во согласност со член 2-г од Правилникот за висината на надоместокот за царинска услуга.

Надоместок за царинска услуга во износ од 1.000 денари (16 евра) се наплаќа за издавање на уверение за одобрување на условите за возилата кои користат ТИР карнет според стандардите предвидени со ТИР Конвенцијата.

Надоместокот за царинска услуга за трошоци за испитување во царинската лабораторија изнесува 4.000 денари (65 евра) и истиот се наплаќа ако се утврди дека во предметната царинска декларација бил наведен погрешен тарифен број или доколку мустрите биле земени на барање на царинскиот декларант.

22. Ве молиме да доставите детални информации во врска со административниот капацитет на царинскиот систем, вклучително и организациска структура, број на вработени, последни преземени или планирани реформи, итн.

Општата организациона поставеност на Царинската управа е уредена во Законот за Царинската управа ("Службен весник на РМ" бр. 46/04), а внатрешната организација во Правилникот за организација и работа во Царинската управа број 02-5451/1 од 09.03.2004 година, Види 25_Анекс_16, и измена на Правилникот за измена и дополна на Правилникот за организација и работа на Царинската управа број 02-5451/1 од 22.09.2004 година донесена од Министерот за финансии.

Царинската управа е орган на државната управа во состав на Министерството за финансии со својство на правно лице. Царинската управа, со седиште во Скопје, своите надлежности ги спроведува на целата територија на Република Македонија.

Царинската управа делокругот на работа го извршува преку:

- Централна управа, која координира и раководи со царинските надлежности на цела територија на Република Македонија и
- Царинарници кои се формираат во зависност од обемот и структурата на стоковиот и патничкиот промет со странство;

Централната управа се состои од 3 самостојни одделенија, служба за соработка со Директорот и Дежурен оперативен центар, 6 Сектори, во чиј состав има 18 Одделенија и 17 Служби.

Како регионални единици воспоставени се 5 царинарници со вкупно 5 служби, 39 царински испостави, а во состав на испоставите вкупно 12 отсеци.

Најголем број на царински испостави и царински отсеци се воспоставени на граничните премини во патнички, железнички и воздушен сообраќај, а останатите се внатрешни царински испостави и отсеци за спроведување на увозно и извозно царинење.

Вкупен број на работни места предвиден во Правилникот за систематизација на работни места, , Види 25_Анекс_17 (донесен од страна на Министерот за финансии и заведен под бр. 02-5451/1 од 09.03.2004 година) на Царинската управа е 997, од кои 360 работни места во Централната управа, а 637 работни места во Царинарниците.

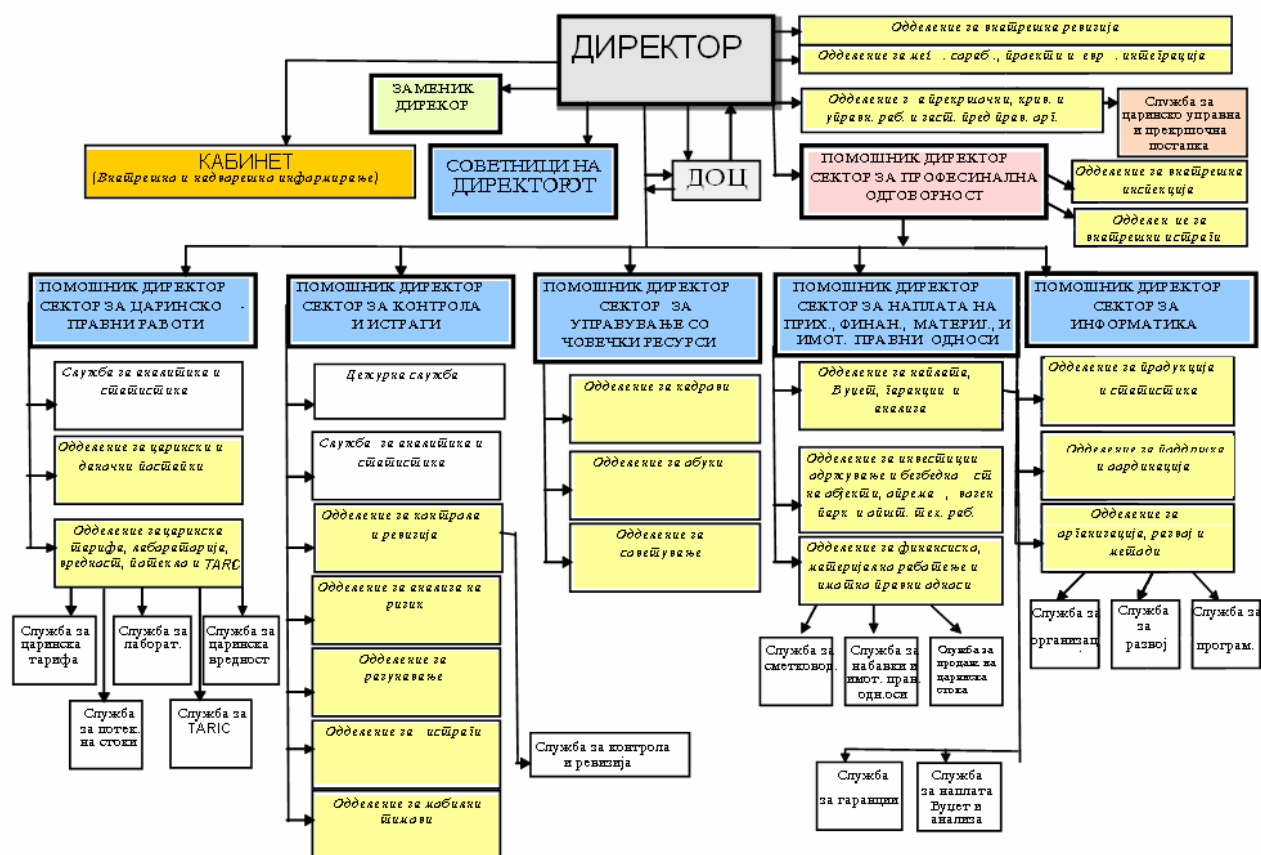
Како последни превземени реформи во организационата структура на Царинската управа воспоставен е Сектор за професионална одговорност, кој по екипираноста и обуките, секојдневно врши внатрешна контрола врз сите воведени функции во централната управа и регионалните единици, заради контрола на спроведување на закони, пропишани процедури, надлежност, работни задачи. На овој начин се врши превенција, утврдување и елиминирање на лошо однесување, измама, загуби, злоупотреба и погрешно раководење во организационите облици во царинската служба. Истите се процесуираат согласно Законот за работни односи, Законот за Царинска управа, Законот за државни службеници и Колективниот договор за работни односи во Царинската управа број 01-1984/1 од 17.03.2003 година донесен и потпишан од Директорот на Царинската управа и Претседателот на Синдикалната организација на Царинската управа, по што се изрекуваат дисциплински мерки.

Воспоставен е Сектор за управување со човечки ресурси како нова функција со јасно дефинирани цели, улога и одговорност поврзана со работната стратегија, петтогодишниот и оперативниот план. Во соработка со Канцеларијата за царинска и фискална соработка - КАФАО МАК, како и друга надворешна помош, врз основа на новиот Закон за Царинска управа се подготвуваат подзаконски прописи со кои ќе се воведат нови системи компатабилни со Европската Унија стандардите во делот на вработување, оценување и управување со работната изведба, развој на кариера, обука, престанок на работен однос, пензионирање, плати и систем на награди, како и работни услови.

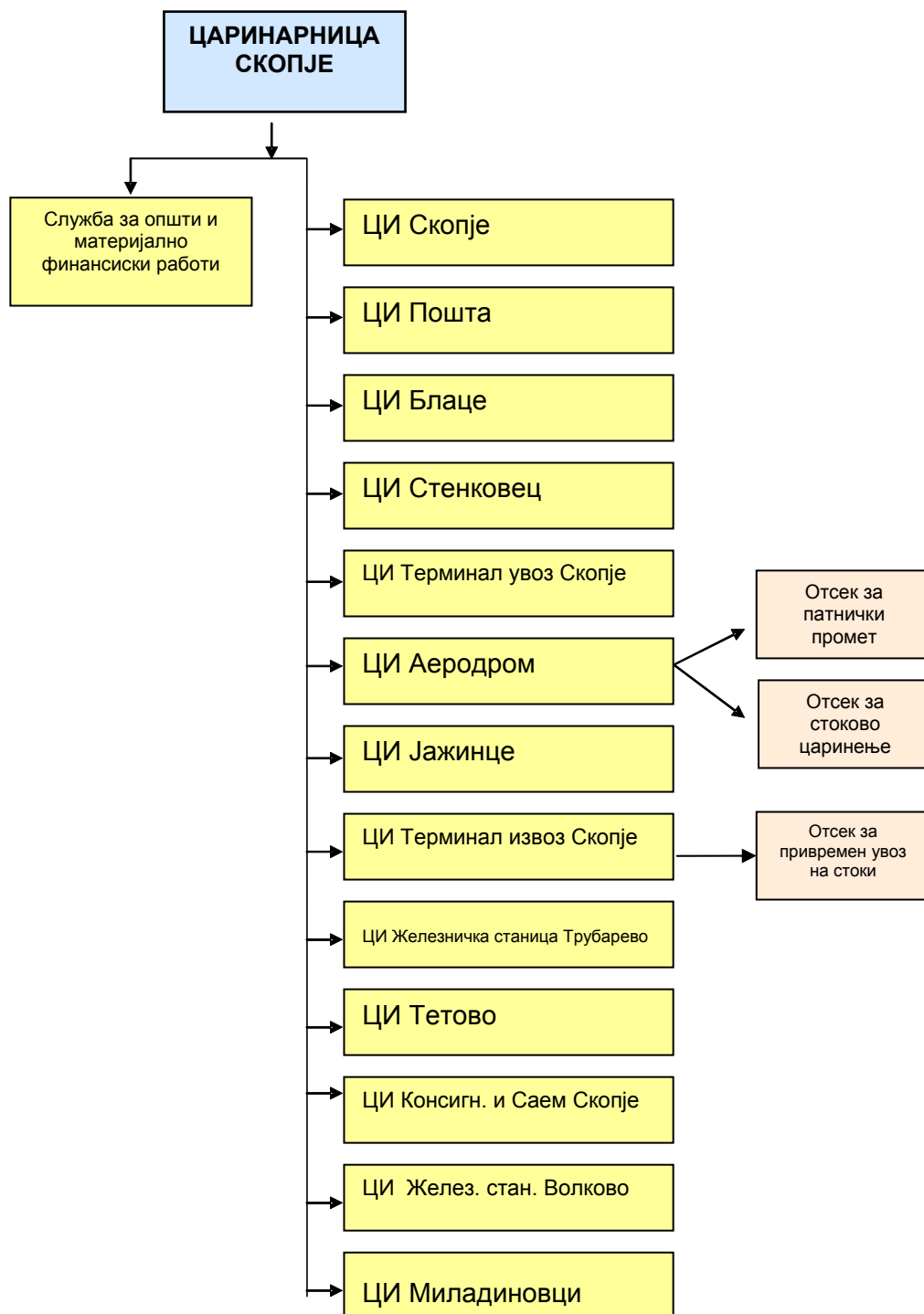
Исто така воведена е нова функција преку Одделение за внатрешна ревизија хиерархиски поставено под Директорот на Царинската управа, која ќе планира, организира и спроведува ревизии согласно законските прописи, меѓународните стандарди за внатрешна ревизија и воспоставените ревизорски политики на Министерството за финансии, согласно на барањата на Мисијата на Светска Банка за одобрување на ПСАЛ (Програмски аранжман за структурно прилагодување) и ПСМАЛ (Проект за прилагодување на управувањето со јавниот сектор).

На следниот органограм прикажана е поставеноста на централната управа и една од Царинарниците - Царинарница Скопје.

Организациона структура на ЦЕНТРАЛНАТА УПРАВА

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА НА ЦАРИНАРНИЦА СКОПЈЕ

Во прилог се доставува Извештај за број на вработени во Царинска управа на РМ, Види 25_Анекс_18.

23. Ве молиме да наведете на кој начин соработувате со други земји во полето на административна помош во врска со царински работи.

Република Македонија, а во тие рамки и Царинската управа, веќе подолг период вложува напори во развивањето на соработката со други земји на полето на административна помош во врска со царинските работи врз основа на заеднички интерес и реципроцитет.

Од 1994 година, Република Македонија е договорна страна на Конвенцијата за формирање на Советот за царинска соработка, односно земја членка на Светската царинска организација, каде активно учествува и соработува.

Соработката со другите земји се реализира, пред се, преку склучување на меѓународни спогодби, што е регулирано со член 118 од Уставот на Република Македонија. Соработката со царинските управи на други земји на полето на царинското работење, заснована на ратификувани меѓународни договори, е регулирана и со Законот за Царинска управа (“Службен весник на РМ” 46/04).

Царинската административна соработка со Европската унија започна со стапувањето во сила на Спогодбата за соработка на 01.01.1998 година, склучена помеѓу Република Македонија и Европските заедници, поточно со Спогодбата во областа на сообраќајот. Во периодот до стапувањето во сила на Спогодбата за стабилизација и асоцијација, административната царинска соработка беше регулирана со Времената спогодба за трговија и трговски прашања, помеѓу Република Македонија и Европските заедници (во сила од 01.06.2001 година).

Од 01.04.2004 година, взаемната административна помош за царински прашања, е опфатена со Протоколот 5 од Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија и Европските заедници и нивните земји членки. Спогодбата претставува институционална рамка за блиска и трајна соработка и заемен интерес за соработка со сите 25 земји членки на Европската Унија, како и со нејзините надлежни институции. Бројните конвенции и договори на билатерално, регионално и мултилатерално ниво, се само уште една поткрепа на ваквата постојана соработка.

Соработката на билатерално ниво успешно и постојано се остварува врз основа на склучени и ратификувани Спогодби за царинска соработка, кои што опфаќаат:

- соработка на полето на поедноставување на царинските формалности, усвојување на мерки со цел да се поедностават царинските постапки, како и да се забрза протокот на стоките помеѓу договорните страни;
- размена на информации кои ќе бидат доволни за спроведување на царинското законодавство и ќе овозможат точно утврдување на царинските и други увозни и извозни давачки, како и точно одредување на класификацијата, вредноста и потеклото на стоката од страна на царинските органи;
- размена на информации и документи во најкраток можен рок кои ќе овозможат спречување на појавата на сите видови царински прекршоци;
- размена на информации и податоци за движење на стоки кои што можат да бидат опасност за околината и здравјето; оружје, муниција, експлозивни и отровни материји; предмети со историска уметничка, културна или археолошка вредност;
- засилување на активностите во врска со спречување, истражување и борба против недозволена трговија на наркотични средства, психотропни супстанции и нивни синтетички производи, заради што царинските органи меѓусебно си доставуваат информации, во најитен можен рок за лица и транспортни средства за кои постои сознание дека се користени за недозволена трговија;

- соработка и превземање на мерки во рамките на своите надлежности со цел да овозможат соодветна примена на контролирана испорака на меѓународно ниво, како и да се разоткријат лицата инволвирани во недозволената трговија и да се превземат законски дејствија против истите;
- уредување на условите и начинот на користење на доставените информации, нивната доверливост и заштита и
- воспоставување на ефикасна координација помеѓу царинските органи, вклучувајќи размена на кадри и експерти од одредени области, давање на стручна, научна и техничка помош.

Во периодот од стекнувањето на независноста до денес, Владата на Република Македонија има склучено спогодби за царинска соработка и взаемна помош со Владите на поголем број земји. Во прилог е Листа на билатерални договори склучени меѓу Република Македонија и другите земји, Види 25_Анекс_19.

Врз основа на Договорот за трговија меѓу Република Македонија и Сојузната Влада на Сојузна Република Југославија и основните принципи на Резолуцијата на Советот за безбедност на Обединетите нации број 1244 (1999), на 30.06.2000 година со Царинската служба на Времената администрација на Обединетите нации на Косово (УНМИК), склучен е Меморандум за разбирање. Со Меморандумот се воспоставија претходно изнесените критериуми за стандардите за соработка.

Согласно со потпишаните договори со сите соседни царински служби, се врши размена на информативни листи за акцизна стока, се врши заемно известување за пратките со акцизни стоки, со директно предавање на стоката и пропратната документација меѓу одговорни царински работници, кое придонесува за спречување на можноста за криумчарење на ваков вид стоки.

Од иницијативата за проширување на взаемната соработка произлегоа контакти со Исламска Република Иран, Кралство Белгија, Република Полска, Република Украина, Република Босна и Херцеговина, Република Молдавија и Република Финска. Овие Спогодби за царинска соработка ќе стапат во сила по исполнувањето на одредбите на националното законодавство на договорните страни.

Во изминатите две години, особено е зајакната соработката на полето на спречувањето, откривањето, истражувањето и сузбивањето на прекуграничниот криминал. Во таа насока, на регионално ниво, Царинската управа на Република Македонија активно учествува во имплементацијата на Договорот за соработка во превенцијата и борба против прекуграничниот криминал СЕКИ ("Службен весник на РМ" бр.16/00) кој по ратификацијата стапи на сила на 01.04.2000 година.

Соработката со царинските служби на другите земји континуирано се одвива преку постојани средби на сите нивоа, учество на меѓународни состаноци, административни тела, работни групи, иницијативи, проекти и програми од регионален и поширок карактер, за што поуспешно спроведување на меѓународните спогодби и конвенции од областа на царинското работење. Особен акцент е ставен на царинската соработка со земјите во регионот, која што резултира во учество во регионални организации, водење регионални проекти и програми со заеднички цели:

- побрз проток преку граничните премини и
- сузбивање на криумчарењето и корупцијата во регионот.

Согласно со спогодбите за слободна трговија кои ги има склучено Република Македонија, се остваруваат и превземените обврски за административна помош и соработка во врска со регулирање на постапката на правилата за потекло. Според овие спогодби, Царинската управа ја спроведува постапката за издавање на докази за потекло, доставува отпечатени

примероци од формулари и печати кои се употребуваат во нивните царински испостави, врши проверка на автентичноста, како и верификација на доказот за потекло.

24. Опишете ја обуката на царинските службеници и економските оператори.

Во март 2004 година на предлог на Директорот на Царинската управа, Министерот за финансии донесе Правилник за организација и работа на Царинската управа и Правилник за систематизација на работните места на Царинската управа каде за прв пат е предвиден Сектор за управување со човечки ресурси. Делокругот на работа овој Сектор го врши преку Одделението за кадрови, Одделението за обуки, Одделението за советување.

Одделението за обуки, го развива, го ажурира стратегискиот план за обуки утврдувајќи ги потребите од надоградба на знаења и вештини на вработените во службата, организира системи, процедури за развој и обучување на вработените; врши проценка на обуките, соработува со организации и институции во земјата и надвор од неа; води и ажурира податоци во врска со својата надлежност.

Царинските службеници кои се униформирани или со посебни должности и овластувања, кои се најголем процент со ваков статус во службата се вработуваат со завршено соодветно средно или високо образование.

Само 4% од вработените во службата се со статус на државни службеници и за нив стручното усовршување се одвива во согласност со Законот за државни службеници.

Стручното оспособување на царинските работници (со статус на униформирани и лица со посебни должности и овластувања) се врши преку обуки, семинари и советувања.

Царинските работници покрај основниот царински курс посетуваат и специјализирани курсеви.

Политика на обуки

Со поддршка на Канцеларијата за царинска и фискална соработка - КАФАО МАК и билатералната меѓународна соработка, развојот на обуките во службата се планира во насока на исполнување на ЕУ стандардите.

Анализата на потребите од обука е првиот чекор во циклусот на обуките и со правилната анализа ќе ја одредиме насоката, содржината и структурата на обуките кои ќе бидат потребни за дизајнирање и структурата на програмата за обука. Програмите за обука ќе се креираат со цел да на службениците им овозможат да се стекнат не само со знаење туку и со вештини и однесување кои се потребни за извршување на нивните работни задачи.

За да се обезбеди поголем успех во развојот на системот за обуки, веќе се оди во насока на обезбедување на поддршка од раководителите кои треба да ги согледаат и утврдат потребите од обука и да ги достават до Одделението за обука, да ги промовираат принципите на континуирано учење, да ги мотивираат вработените да се развиваат, да ги поттикнуваат да превземат одговорност за сопствениот развој и да им овозможат на вработените да дел од времето го користат како обучувачи или обучувани.

Одделението за обуки веќе има план за воведување на воведен курс со цел за запознавање на нововработените за целите и структурата на Царинската управа, како и нивните права и обврски. Одделението за обуки ќе направи ревизија на предметите, содржината, временскиот распоред и практичната настава во основниот царински курс со цел да се обезбедат поголеми активности соодветни за потребите на работното место.

Со цел да Царинската управа има квалитетни обучувачи кои ќе задоволуваат одредени повисоки стандарди и кои покрај знаење ќе поседуваат и вештини и способности за пренесување на истото, Одделението за обука направи првична селекција на обучувачите по пат на интервју. Потоа на оние кои беа селектирани им овозможи да ја посетуваат Обуката на

обучувачи која ја изведе локална фирма од Скопје квалификувана за изведување на ваков вид обуки. Оваа обука на обучувачи ја посетуваа и завршија 29 царински службеници. Со обучувачите Одделението за обуки ќе изработи договор кој ќе биде склучен меѓу Директорот и обучувачите за времето за кое ќе бидат ангажирани и нивните права и обврски.

Одделението за обуки заедно со обучувачите ќе работи на развојот на националните модули за интерни обуки, индивидуални и групни модели за обуки, моделот на обука на работно место со примена на различни методи и техники и ќе испорачува квалитетни производи.

Одделението за обуки води евиденција за обуките и обучувањето на секој вработен, но треба да се развие и обезбеди електронска поддршка на овој систем со цел за полесно ажурирање и дополнување на базата.

Секоја обука како и обучувачите се следи и оценува со цел да се процени ефективността и да се идентификуваат потребните промени, а Одделението за обуки ги специфицира целите и критериумот за оценување на обуката.

На овој начин Одделението за обука се развива во насока да служи како советник, обучувач, подготвувач на национални модули за обука, оценувач и спроведувач на воспоставените стандарди за обука. Со ова ќе допринесе во целосно и независно поддржување на работната стратегија на царинската служба во целина и ќе придонесе за подобрување на работната изведба на вработените и нивниот развој по пат на обука.

Основен стручен курс за царински службеници

Во текот на 2000 година во организација на Одделението за кадри и обуки беше организирана и спроведена обука за вкупно 287 царински службеници од кои 132 со ВСС и 155 со ССС. По утврдената програма за основниот царински курс во траење од 266 часа за службениците со ВСС и 162 часа за службениците со ССС беа опфатени следните наставни предмети:

За царинските службеници со ВСС:

Царински систем и постапка, Познавање на стоки, Царинска тарифа, Надворешно трговско и девизно работење, Спречување на криумчарење со основи на психологија и
Работна дисциплина и етика.

За царинските службеници со ССС:

Царински систем и постапка, Познавање на стоки, Царинска тарифа и Надворешно трговско и девизно работење, Спречување на криумчарење со основи на психологија, Работна дисциплина и етика.

Во 2002 година е направена реформа на програмата на основниот царински курс и од 2002 год. до 2004 год. беа организирани и спроведени 2 основни царински курса за вкупно 109 царински службеници од кои 71 со ВСС и 38 со ССС. По утврдената програма за Основниот царински курс во траење од 216 часа за службениците со ВСС и 104 часа за службениците со ССС беа опфатени следните наставни предмети :

За царинските службеници со ВСС:

Царински закон и царински постапки, Царинска тарифа, Царинска вредност, Потекло на стоки, Прекршоци и кривични дела, Мерки на трговска политика, Данок и акцизи, Информационен систем во царинската служба, Спречување на криумчарење и Работна дисциплина и етика.

За царинските службеници со ССС:

Царински закон и царински постапки, Царинска вредност, Прекршоци и кривични дела, Мерки на трговска политика, Данок и акцизи, Информационен систем во царинската служба, Спречување на криумчарење, Работна дисциплина и етика.

Предавањата ги реализираа предавачи од Царинската управа.

Специјализирано стручно оспособување за царински службеници

Специјализирано стручното оспособување на царинските работници се врши преку дополнителни обуки, семинари и советувања.

- Со цел да се обезбеди поефикасно и поефективно работење на граничните премини со што ќе се овозможи и побрз проток на патници и возила, за сите вработени на граничните премини се одржуваат обуки за Примарен и секундарен преглед на патнички возила. Обуката ја изведуваат царински службеници од Царинската управа на Република Македонија. Од февруари до септември 2004 год. се завршени обуките за најголем дел на гранични испостави и на нив учествувале 190 царински службеници. Подготвен е и план за изведување на оваа обука за преостанати два гранични премини.
- На некои гранични премини каде има поставено инструменти за мерење на радиоактивно зрачење, во организација на Одделението за обуки изведени се и еднодневни обуки за ракување со истите инструменти. Обуките се изведени од обучувач од Царинската управа во мај 2004 год. за 4 гранични премини и на нив учествувале 65 царински работници. Подготвен е и план за изведување на оваа обука уште за 6 гранични премини каде има вакви инструменти.

Тренинг за оружје и средства за присила

Во член 44 од Законот за Царинска управа е утврдено дека при спроведување на своите надлежности царинските службеници може да употребат средства за присила, како и да носат и да употребат огнено оружје во ситуации предвидени во овој член.

Владата на Република Македонија, на предлог на Министерот за финансии, поблиску ќе ја пропише употребата на средствата за присила, како и носењето и употребата на огненото оружје од страна на царинските службеници.

По донесување на овој акт во план е одржување на обука за употреба на средства за присила, како и носење и употреба на огнено оружје во соработка со Министерството за внатрешни работи.

Методи на економска измама

Семинар за комерцијални измами, од Проект на СЦО, во мај 2002 год., 16 учесници

На семинар на тема Перење на пари и меѓународно банкарство во октомври 2003 год. во Скопје учествуваа 4 царински службеници.

Две дводневни обуки одржани од американската Агенција за меѓународен развој во март 2004 год. за спречување на финансиски криминал посетуваа 4 царински службеници, една еднодневна во април 2004 год. за спречување на перење на пари, посетуваа 7 царински службеници.

Една дводневна обука одржана од Дирекцијата за спречување на перење на пари при МФ во јуни 2004 год. за напорите за спречување на перење на пари ја посетуваа 2 царински службеници.

Еднодневен семинар во септември 2004 год. на тема координирање на активностите помеѓу надлежните органи за спроведување на мерките и дејствијата регулирани со Законот за

спречување на перење на пари и други приноси од казниво дело. Учествуваа 2 царински службеници.

Семинари за антикриумчарење

- Проект на УНДСП и ФАРЕ - од април до мај 2000 год. (прв дел) во Германија, основна обука за две кучиња и 2 водичи на кучиња за откривање на дрога во Германија; Обука за водичи на службени кучиња за откривање на тешка дрога (втор дел) во август и септември 2000 год. во Германија и (трет дел) - редресура во март и април 2001 год.
- Во склоп на заедничката програма на УНДСП и ФАРЕ, обука за контрола на патници, багаж и карго пратки на аеродром, во јуни 2000 год. 17 учесници
- На обука за попречување и откривање на илегална трговија со прекурсори (МВР и ДЕА) во ноември 2000 год. учествувале 8 царински службеници
- Проект УНДСП и ФАРЕ во мај 2001 год во Бугарија, обука за правилна употреба на технички направи за откривање на опојни дроги и други шверцувани стоки (РАД РЕФЛЕКС детектори) 2 учесници.
- Во текот на 2001 и 2002 год. на 3 обуки за борба против шверц и недозволена трговија со дрога организирана од Царинската управа 39 учесници.
- На меѓународна работилница за спречување, борба против недозволена трговија со малокалибарско и лесно оружје во Југоисточна Европа, во септември 2002 год, 1 учесник.
- За ракување со инструментите Vapor Tracer 2-анализатори на наркотици и експлозивни еднодневна обука во мај 2003 год. и јануари 2004 год, 14 учесници
- Обука за препознавање на дроги изведена од меѓународен полициски експерт од Единицата за обучување на полиција при ОБСЕ во октомври 2003 год, 31 учесник од Царинската управа.
- Во јуни 2003 год. во Унгарија, на семинар за борба против распространување на оружје за масовно уништување 1 учесник од Одделение за разузнавање.
- Од страна на Канцеларијата за царинска и фискална соработка - КАФАО МАК во текот на 2003 година организирани се и одржани вкупно 11 обуки, а во текот на 2004 година 3 обуки и тоа за Одделението за разузнавање, Одделението за истраги, Одделението за мобилни тимови и Дежурниот оперативен центар од Секторот за контрола и истраги. На овие обуки учествувале 58 царински службеници.

Пресметка на увезената стока

Обуки за контрола на сметководство на увезена стока за царински службеници до сега нема, но се планира вакви обуки да се изведат во наредната година.

Странски јазици

Царинската управа организира часови по француски јазик. Часовите ги посетуваат 13 царински службеници од ноември 2003 год. до јуни 2004 год. и истите ќе продолжат да се одржуваат од септември до декември 2004 год.

Курсеви по информатика

(Од тендерот од Светска банка) Проект за олеснување на трговијата и транспортот во Југоисточна Европа - Интегриран царински информативен систем (ИЦИС) се реализирани следните обуки:

- Компјутерска обука за "Основи на Windows, MS Office i Internett" спроведена од април 2001 година до април 2002 година за вкупно 332 царински службеници и тоа за

Царинска управа и Царинарница Скопје (179), Царинарница Куманово (47), Царинарница Гевгелија (36), Царинарница Штип (31) и Царинарница Битола (39). Курсевите се реализирани во соработка на Царинската управа со фирма која е овластена за спроведување на информатички обуки;

- Обука на обучувачи за подготвување на модули за обука и додатна документација за Автоматизиран систем за царински податоци и функција за развој на софтвер (АСИКУДА) - транзит, селективност, шпедитерски и сметководствен модул. 18 учесници, а предавач од Велика Британија;
- 1.фаза - Управување со компјутерски мрежи (базична фаза) во јуни 2001 год. во Скопје, 5 учесници, 2.фаза - телекомуникации во јули 2001 год. во Скопје, 9 учесници. 3.фаза - Управување со компјутерски мрежи (напредна фаза) во јули 2001 год. во Белгија, 6 учесници;
- Обука - "IT&C - Web Site" за раководење со база на податоци, внатрешни инструменти и механизми, дизајнирање и развој на веб страница во октомври 2001 год. во Скопје, 7 учесници и
- Обука "Case Tools" телекомуникација, KACE (компјутерски додаден систем инжинеринг) инструмент и ИТ методологии, во октомври и ноември 2001 год. во Скопје, 4 учесници;

Други курсеви по информатика:

- Обука за компјутерски јазик - Oracle9: Program so PL/SQL, 5 дена во април 2003 год. во Скопје, 1 учесник од Одделение за разузнавање од Царинската управа;
- Семинар на тема Win Days 2004, во април 2004 год. во Република Хрватска, 1 учесник од Секторот за информатика и
- За потребите на вработените во Секторот за контрола и истраги и Секторот за професионална одговорност, во текот на мај и јуни 2004 год. во Царинската управа се организираа Обуки за "Компјутерски вештини" и "МАКЦИС", а со цел да им се овозможи следење на напредокот на информатичката технологија и поефикасно користење на МАКЦИС системот во нивната секојдневна работа. Предавачите кои ја изведуваат обуката се од Секторот за информатика во Царинската управа.

Советување за актуелните прашања на царинскиот систем

- Во интерес на правилната примена на новиот Закон за акцизи, во текот на јули 2001 год. одржани се повеќе еднодневни семинари за разработка на Законот за акцизи во Царинарница Куманово (18 учесници), Царинарница Скопје (36 учесници), Царинарница Гевгелија (15 учесници), Царинарница Битола (20 учесници), Царинарница Штип (29 учесници);
- Со цел за запознавање со Законот за изменување на Законот за царинска тарифа, во Царинската управа во март 2002 год. одржан е еднодневен семинар за повеќе претставници од сите царинарници (39 учесници);
- Советувања наменети за царинските службеници, а по потреба и за останатите учесници во царинските постапки и тоа увозници, извозници, шпедитери или превозници, се организираат кога се воведуваат измени на регулатива или кога ќе се оцени дека е потребно да се потенцираат одредени актуелни прашања од областа на царинското работење. Меѓу последните советувања одржани во 2003 година, се оние кои се однесуваат на спроведување на постапката на царинење, анализа на ризик, завршување на транзитна постапка, реекспорт и поедноставени постапки. Исто така, се одржуваат и советувања при започнување на примена на Договорите за слободна трговија кои ги склучува Република Македонија, како и примената на Договорот за асоцијација и стабилизација, посебно во делот на правилата за потекло;
- При зачленувањето на Република Македонија во Светска трговска организација со цел за запознавање на царинските работници со најновите измени на Законот за царинска

тарифа и еднообразно и правилно распоредување на стоката согласно пристапувањето на Република Македонија кон СТО беа одржани еднодневни советувања по царинарниците и учество земаа сите царински работници кои непосредно работат на распоредување на стока според царинска тарифа и

- Во мај 2004 год. одржани се и 2 еднодневни семинари во Скопје и Битола на тема Постапување по ТИР конвенција за вкупно 110 царински службеници.

Царинската управа до сега нема организирано обуки за економските оператори, но кога се воведуваат измени на регулатива како на пример, Царинскиот закон, Законот за царинска тарифа, Протоколот за потекло на стоки, или кога ќе се оцени дека е потребно да се потенцираат одредени актуелни прашања од областа на царинското работење за нив се организираат советувања и презентации. Таков вид на презентација Царинската управа ќе организира во текот на месец ноември, а во врска со воведувањето на новите постапки со царинските гаранции. Со оваа презентација, покрај царинските службеници ќе бидат опфатени и шпедитери, увозници и банкари.

Обуки за царински службеници и економски оператори има организирано од страна на Стопанската комора на Република Македонија. Во рамките на ТТФСЕ Проектот, во периодот од 2002 до 2004 година одржани се обуки на теми: надворешно-трговски операции, Incoterms 2000, деловна етика и корупција и транспортни операции, царински транзитни процедури, деловна етика и корупција. Во текот на овие 3 години беа одржани 47 семинари за 584 фирми, а беа опфатени вкупно 918 учесници.

Во прилог се доставува Законот за Царинска управа ("Службен весник на РМ"бр. 46/04), Види 25_Анекс_20.

25. Колку често се менува персоналот во Царинската управа во последните години? Дали има доволно квалификувани апликанти за пополнување на слободните работни места?

Колку често се менува персоналот во Царинската управа во последните години?
Во Царинската управа се вршат ротации на царинските службеници и тоа:

1. од една во друга испостава и
2. во рамките на една испостава.

Оваа ротација е во надлежност на Управникот на Царинарницата а по проценка на Шефот на испоставата, во интерес на подобрување на организацијата и ефектот од работењето, во услови на зголемен обем на работа заради подобра распределба на работите, стекнување на знаења и работни способности специфични за работното место, успешноста во работата, да се избегне блискоста на царинските работници со странките, како и отсуство на царински работници.

Во проценти искажано за Царинарница Скопје:

1. Ротација на царински службеници од една во друга царинска испостава:

- во 2002 година, ротација на царински работници од 31%;
- во 2003 година, ротација на царински работници од 29%;
- во 2004 година, ротација на царински работници од 9%;

**2. Ротација на царински службеници во рамки на една испостава:
Во зависност од работата и потребите во испоставата:**

- Во Царинска испостава Аеродром Скопје во текот на 2002-2004 година ротацијата на царинските работници е 35%. Во отсекот за патнички промет 42% месечно, а дневно од 70-80%;
- Во Царинска испостава Блаце во текот на 2002-2004 година ротацијата на царинските работници е 15%;
- Во Царинска испостава Скопје во текот на 2002-2004 година ротацијата на царинските работници со висока стручна спрема е 70% годишно, а работниците со средна стручна спрема имаат просечна ротација од 27% за наведениот период.

Во проценти искажано за Царинарница Куманово:

1. Ротација на царински службеници од една во друга царинска испостава:

- во 2002 година, ротација на царински работници од 7%
- во 2003 година, ротација на царински работници од 4%;
- во 2004 година, ротација на царински работници од 2%;

Во проценти искажано за Царинарница Штип, ротација на царински службеници од една во друга царинска испостава и во рамки на иста испостава за периодот од 2002-2004 година е 30%.

Во проценти искажано за Царинарница Гевгелија, ротација на царински службеници од една во друга царинска испостава и во рамки на иста испостава за периодот од 2002 до 2004 година е 30%.

Во проценти искажано за Царинарница Битола, 56% од вработените ротираат од една во друга испостава во 2003 година.

Имајќи ги во предвид условите предвидени во систематизацијата на работните места во однос на образованието со висока стручна спрема и средна стручна спрема постојат доволно квалификувани апликанти. Апликантите за работни места со висока стручна спрема треба да го исполнат условот за образование (економски, правен, машински, електротехнички, технолошки факултет и факултет со царинско шпедитерска насока), а за работно место со средна стручна спрема (од економски, технички, општ или административно управен смер во четиригодишно траење).

26. Ве молиме да ја опишете вашата политика на вработување и условите за вработување на персоналот.

Со Законот за Царинска управа ("Службен весник на РМ" број 46/04), покрај другото уредена е и политиката на вработување со која се настојува да се привлече и вработи персонал соодветен на работните потреби и стандарди за способност, ефикасност, компетентност, професионализам и интегритет, овозможувајќи еднакви можности за сите. Персоналот се селектира без предрасуди за полот, расните, политичките и религиозните убедувања.

Потребата за вработување на царински службеници ја искажуваат непосредните раководители во рамките на царинарниците и Секторите во Царинската управа. Во Царинската управа како царински службеник може да се вработи лице кое покрај општите услови ги исполнува и посебните услови предвидени во актот за Систематизација на работните места во Царинската управа, кој е донесен од страна на Министерот за финансии и заведен под бр. 02-5451/1 од 09.03.2004 година. Вработувањето се врши врз основа на објавен оглас во најмалку два дневни весника, од кои во еден на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат јазик различен од македонскиот.

Постојат два исклучоци од ова правило:

1. Царински службеник може да се вработи од еден во друг државен орган без огласување на работно место со склучување на договор, кога тоа го налага потребата на Царинската управа и

2. Директорот го задржува правото да даде дозвола за необјавување на јавен оглас за слободно работно место, врз основа на неговата одлука за унапредување или прераспоредување на работник на слободно работно место.

Директорот одлучува за избор на пријавените кандидати. Работниот однос се заснова со склучување на договор за работа во писмена форма меѓу избраниот кандидат и Директорот.

Прописите за проверка на работните способности и процедурите за започнување на вработувањето ќе се уредат со Колективен договор или со оперативна инструкција донесена од страна на Директорот, при што ќе бидат користени искуствата од други земји членки на Европската Унија. Со овие прописи Царинската управа ќе ја уреди постапката на проверките на поднесените документи во однос на исполнување на условите, примена на критериуми и стандарди: оценка на постигнати резултати во образовниот процес, знаења, способности и достигнувања; селектирање на кандидатите од страна на комисија за тестирање.

Директорот може да побара податоци за лице кое е во постапка на вработување како царински службеник, од надлежни државни институции кои се овластени за водење на безбедносни податоци за постоење на пречки кои ја загрозуваат безбедноста на работењето на Царинската управа. По завршената селекција на кандидатите која се однесува на поднесените документи и спроведеното тестирање, кандидатите се повикуваат на интервју пред комисија. По извршеното интервју комисијата изготвува ранг листа со бодови од селектираните кандидати и доставува предлог до Директорот на најдобро рангирани кандидати. За својата работа комисијата за секој кандидат подготвува записник кој се приложува кон досието на кандидатот.

Лицето кое за прв пат се вработува како царински службеник во Царинската управа, пред Директорот, дава и потпишува заклетва со следниов текст: Изјавувам дека во текот на мојата работа ќе ги почитувам Уставот и законите на Република Македонија и дека совесно и уредно ќе ја извршувам мојата должност на царински службеник.

Потпишаната заклетва се чува во персоналното досие на царинскиот службеник. Доколку царинскиот службеник одбие да ја даде и потпише оваа заклетва ќе се смета дека одлуката за вработување не е донесена.

Законот за Царинска управа предвидува пробна работа од 6 -12 месеци како специфичност при засновање на работниот однос и унапредувањето на царинските службеници. Во текот на своето пробно работење ново вработениот или унапредениот царински службеник ќе биде под надзор, односно следен и оценуван од неговиот непосреден раководител односно ментор. Во овој период им е обезбедена стручна обука за извршување на работите на работното место. По успешно извршената пробна работа работникот има обврска за полагање на испит. Во зависност на постигнатите резултати на пробната работа и полагањето на испитот за работникот може да се донесе одлука за засновање на работен однос или за престанок на работен однос. Ако унапреден царински службеник во текот на пробната работа не оствари задоволителни резултати ќе се донесе одлука за враќање на претходното звање.

Потпишувањето на договорот и засновањето на работниот однос ќе се изврши откако од страна на здравствена установа определена од Царинската управа се утврди дека кандидатот за царински службеник ги исполнува соодветните здравствени стандарди за вршење на работите на работното место.

Во прилог се доставува Законот за Царинска управа ("Службен весник на РМ"бр. 46/04), Види 25_Анекс_20.